

บทที่ 9

วิเคราะห์การสร้างทายาททางการเมืองของ 5 ตระกูลการเมือง

ตระกูลการเมืองไทย 5 ตระกูลที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์ถึงพื้นฐานทางการเมือง การเข้าสู่การเมือง ความสัมพันธ์ในการสืบทอดทายาททางการเมือง สาเหตุและวิธีการสร้างทายาททางการเมือง การสร้างเครือข่ายทางการเมือง และความมั่นคงในการสานต่ออำนาจทางการเมือง ได้แก่ ตระกูล "ทองสวัสดิ์" จังหวัดลำปาง , ตระกูล "ลิมปะพันธุ์" จังหวัดสุโขทัย , ตระกูล "อังกินันท์" จังหวัดเพชรบุรี , ตระกูล "มาศดิตถ์" จังหวัดนครศรีธรรมราช และ ตระกูล "จรีมาศ" จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้ พื้นฐานทางการเมืองของแต่ละตระกูลมีความแตกต่างกัน ทั้งสาเหตุและกระบวนการสร้างทายาททางการเมือง รวมทั้งวิธีการสานต่อทางการเมืองที่แตกต่างกัน

ข้อมูลพื้นฐาน 5 ตระกูลการเมือง

ตระกูลการเมืองไทยทั้ง 5 ตระกูลมีพื้นฐานและที่มาทางการเมืองที่แตกต่างกัน ตระกูล "ทองสวัสดิ์" นับเป็นตระกูลการเมืองไทยที่อยู่ในสภาผู้แทนราษฎรมาเป็นเวลานาน โดยนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ซึ่งถือเป็นนักการเมืองอาวุโสที่สุดและทำสถิติเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด จำนวน 18 สมัยติดต่อกัน เป็นรัฐมนตรีหลายสมัย เป็นผู้ร่วมก่อตั้งพรรคก้าวหน้า พรรคประชาธิปไตย พรรคกิจสังคม เป็นหัวหน้าพรรคสหประชาธิปไตย พรรครวมไทย พรรคเอกภาพ และสุดท้ายก่อนยุติบทบาททางการเมืองเป็นประธานที่ปรึกษาพรรคชาติพัฒนา

นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ เริ่มเข้าสู่การเมือง นับตั้งแต่การเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรกของประเทศไทย และได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2480 ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน¹ และเป็น ส.ส.จังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกครั้งในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2481 ก่อนจะย้ายมาสมัครและเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำปาง ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 6 มกราคม 2489 เป็นต้นมา และได้รับเลือกตั้งทุกสมัย ก่อนจะยุติบทบาททางการเมือง และให้บุตรสาวคือ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ มาเป็นทายาททางการเมืองแทน ในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2538

¹ "นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ส.ส.ที่เป็นนานที่สุดในโลก," สยามรัฐ (7 มิถุนายน 2536) : 5.

ตระกูล " ลิมปะพันธุ์ " มีบทบาททั้งในการเมืองระดับชาติ และระดับท้องถิ่นของจังหวัดสุโขทัย มีการสืบทอดอำนาจทางการเมืองมาตั้งแต่รุ่นบิดา คือ ขุนเพ่งจันานุเคราะห์ หรือ นายเพ่ง ลิมปะพันธุ์ เข้าสู่วงการเมืองเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสวรรคโลก ในปี พ.ศ.2478 เป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองสวรรคโลก ยาวนานถึง 10 ปี และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย ในปี พ.ศ. 2491 และในการเลือกตั้งวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2500 หลังจากนั้น เป็นประธานสภาจังหวัดสุโขทัย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2501 จนถึงปี พ.ศ.2525² จนกระทั่งถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2526 แต่การสืบทอดทางการเมืองยังคงดำเนินต่อไป โดยนายประพุดติ ลิมปะพันธุ์ สมาชิกสภาจังหวัด เขตอำเภอศรีสัชชนาลัย เป็นประธานสภาจังหวัดแทน นอกจากนี้ยังมีพี่น้องอีก 2 คน ที่เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอสวรรคโลก คือ นายประพันธ์ และนายปราโมทย์ ลิมปะพันธุ์

ในส่วนของสมาชิกสภาเทศบาลนั้น ตระกูล " ลิมปะพันธุ์ " ก็ยังคงมีบทบาททางการเมือง จังหวัดสุโขทัยมีเทศบาล 2 แห่ง คือ เทศบาลเมือง และเทศบาลสวรรคโลก ในส่วนเทศบาลเมืองสุโขทัยนั้น นายบุญสรวง ลิมปะพันธุ์ ได้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ในปี พ.ศ. 2523 ซึ่งนายบุญสรวง เป็นบุตรขุนประพันธ์สุราษฎร์ พี่ชายของนายเพ่ง ลิมปะพันธุ์ มีธุรกิจค้าเสาไฟฟ้าในพื้นที่เขตภาคเหนือ ส่วนในเขตเทศบาลสวรรคโลกนั้น มีนายสมชาติ ลิมปะพันธุ์ บุตรของนายเพ่ง ลิมปะพันธุ์ เช่นกัน แต่คนละมารดา ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี ในปี พ.ศ. 2525 โดยก่อนหน้านี้นี้ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล นอกจากนี้ ยังมีนายสันติภาพ ลิมปะพันธุ์ น้องชาย เป็นสมาชิกสภาเทศบาลในเขตนี้ด้วย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ดังนั้น ตระกูล " ลิมปะพันธุ์ " จึงครอบคลุมการเมืองท้องถิ่น ทั้งในเขตเทศบาลเมืองสุโขทัย และเทศบาลสวรรคโลก รวมทั้งครอบคลุมการเมืองในระดับสภาจังหวัดด้วย³

สำหรับในการเมืองระดับชาติ นอกจากนายเพ่ง ลิมปะพันธุ์ ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัยแล้ว ยังมีร้อยตรีประพาส ลิมปะพันธุ์ บุตรชายนายเพ่ง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในปี พ.ศ. 2526 ในสังกัดพรรคกิจสังคม และได้รับเลือกตั้ง 6 สมัย ก่อนที่จะยุติบทบาททางการเมือง ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งปี 2539

² "วิถีชีวิตของข้าพเจ้า", ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายเพ่ง ลิมปะพันธุ์ 17 ธันวาคม 2526. หน้า 56.

³ ชาตชาย เียนบำรุง และ อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ , บรรณาธิการ. บันทึกการเมืองไทย. (กรุงเทพมหานคร : ประชุมช่าง , 2530), หน้า 848.

ตระกูล "อังกินันท์" นับเป็นตระกูลการเมืองที่เก่าแก่ของจังหวัดเพชรบุรี และมีเครือข่ายครอบคลุมการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรีคนแรกของตระกูล คือ นายทองพูน อังกินันท์ ในปี พ.ศ. 2481 ในปี พ.ศ. 2489 พันเอกพระยาสุรพันธ์เสนี (อิน บุนนาค) ได้เป็น ส.ส.เพชรบุรี ด้วยการสนับสนุนจาก นายผาด อังกินันท์ ซึ่งเป็นบิดาของนายปิยะ อังกินันท์ และนายยุทธ อังกินันท์ ต่อมาในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 นายผาด ก็ได้เป็น ส.ส.จังหวัดเพชรบุรี ในสังกัดพรรคสหภูมิ⁴

และนับตั้งแต่การเลือกตั้งปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา จะต้องมีบุคคลในตระกูลอังกินันท์ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบุรี โดยในปี พ.ศ. 2518 นายปิยะ อังกินันท์ บุตรชายคนที่สองของนายผาด ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก ในสังกัดพรรคชาติไทย แต่ในปี พ.ศ. 2519 นายปิยะสอบตก แต่นายภิมุข อังกินันท์ พี่ชายนายปิยะ ซึ่งเป็นบุตรของนายทองพูน⁵ ได้รับเลือกตั้งแทน ในปี พ.ศ. 2522 นายภิมุข สอบตก แต่นายปิยะ อังกินันท์ ได้รับเลือกกลับมาอีกครั้ง ในสังกัดพรรคชาติไทย จนกระทั่งในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2526 จังหวัดเพชรบุรี มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นได้ 1 คน นายภิมุข จึงนำนายยุทธ อังกินันท์ น้องชาย ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองเพชรบุรีมานานถึง 15 ปี มาลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทย ในขณะที่นาย ปิยะ อังกินันท์ แยกไปสังกัดพรรคชาติประชาธิปไตย แต่ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า สามพี่น้องตระกูลอังกินันท์ คือ นายภิมุข พี่ชายคนโต นายปิยะ น้องชายคนกลาง และนายยุทธ อังกินันท์ น้องชายคนเล็กได้รับเลือกตั้งพร้อมกันทั้งสามคน

ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2529 สามพี่น้องตระกูลอังกินันท์ คือ นายภิมุข นายปิยะ และนายยุทธ อังกินันท์ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งพร้อมกัน ในสังกัดพรรคชาติไทย แต่ปรากฏว่า นายปิยะ สอบตก ในขณะที่ นายภิมุข และนายยุทธ อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้ง แต่ในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2531 ทั้งสามพี่น้อง นายภิมุข นายปิยะ และนายยุทธ อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน ในสังกัดพรรคชาติไทย และเป็นครั้งสุดท้ายที่ทั้งสามคนพี่น้องได้รับเลือกตั้งพร้อมกัน โดยในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 นายภิมุข พี่ชายคนโต สอบตก ในขณะที่น้องชาย คือ นายปิยะ และนายยุทธ ได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทย ในขณะที่การเลือกตั้ง วันที่ 13 กันยายน 2535 และการ

⁴ ชาติชาย เย็นบำรุง และ อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, บรรณาธิการ, บันทึกการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : ประชุมช่าง . 2530), หน้า 234.

⁵ "จากเสือผืนหมอนใบของคนแซ่เฮ้ง เป็น อังกินันท์ นักการเมืองระดับชาติ," ฐานเศรษฐกิจ (8 ตุลาคม 2532) : 18.

เลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2538 คงเหลือนายยุทธ อังกินันท์ เพียงคนเดียวที่ได้รับเลือกตั้ง ในสังกัดพรรคชาติพัฒนา และในการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2539 นายปิยะ อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งกลับมาอีกครั้งในสังกัดพรรคกิจสังคม และนายยุทธ อังกินันท์ได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติพัฒนา

ในขณะที่การเมืองในระดับท้องถิ่น ตระกูล " อังกินันท์ " ก็ได้ครอบครองมาตั้งแต่ นายผาด อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี ต่อมาในปี พ.ศ.2509 นายปิยะ อังกินันท์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองเพชรบุรี พร้อมกับบิดา คือ นายผาด อังกินันท์ ต่อมานายปิยะ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด เขตอำเภอท่ายาง และได้เป็นประธานสภาจังหวัด จนถึงปี พ.ศ.2512 จึงลาออกมาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่สอบตกแพ้นายพานิช สัมภาวคุปต์ เพียง 47 คะแนน⁶ ในขณะที่นายยุทธ อังกินันท์ น้องชายนายปิยะ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรีมานานกว่า 15 ปี จนกระทั่งลาออกมาสมัครรับเลือกเป็น ส.ส. ก็ให้นางบุผา อังกินันท์ ภรรยานายยุทธ เป็นผู้สานต่อในตำแหน่งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี ในขณะที่การเมืองในระดับสภาจังหวัด นายชัยยะ อังกินันท์ บุตรชายนายปิยะ อังกินันท์ เป็นผู้สานต่อแทน⁷ ทำให้ตระกูล "อังกินันท์" เป็นตระกูลการเมืองที่สานต่อสืบทอดยาวนานกว่า 4 ช่วงอายุคน

ตระกูล " มาศดิตถ์ " เริ่มเข้าสู่วงการเมือง โดยนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ นักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เจ้าของหนังสือพิมพ์เสียงราษฎร์ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม 2500 แต่สอบตกไม่ได้รับเลือกตั้ง หลังจากนั้นได้เล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช และได้เป็นประธานสภาเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช 7 สมัยติดต่อกัน จนกระทั่งลงสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้ง ในปี พ.ศ.2512 และได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคประชาธิปไตย และได้รับเลือกตั้งในปี พ.ศ.2518 และปี พ.ศ.2519 และได้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

⁶ สุรพล นภดล, นักการเมืองที่ควรมอง 14 ส.ส.คนดัง. (กรุงเทพมหานคร : สยามสปอร์ตพับลิชชิ่ง , 2528), หน้า 50.

⁷ สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, "ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด," มกราคม 2541. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

หลังเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม 2519 นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ได้กลับไปขอเป็นพระภิกษุที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จนกระทั่ง จะมีการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2522 จึงลาสิกขาบท และเตรียมที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้ง แต่ปรากฏว่า นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ได้ป่วย เนื่องจากโรคความดันโลหิตสูง และเบาหวาน ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งต่อไปได้⁸ จึงให้ น.ส.สุพัตรา มาศดิตถ์ บุตรสาวคนที่สอง ลงสมัครรับเลือกตั้งแทน และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช ในเขตเลือกตั้งที่ 1 หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่สอง ในปี พ.ศ.2526 จนกระทั่งในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 น.ส.สุพัตรา มาศดิตถ์ ได้ย้ายไปลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่เขต 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งรวมอำเภอพรหมคีรี บ้านเกิดของนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งที่สาม หลังจากนั้น ได้รับเลือกตั้งทุกสมัย และได้รับโปรดเกล้าฯ เป็น คุณหญิง ในวันที่นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ บิดา ถึงแก่กรรม ในวันที่ 5 พฤษภาคม 2529⁹

จนกระทั่งในการเลือกตั้ง ในวันที่ 13 กันยายน 2535 คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากต้องทำหน้าที่เป็นประธานจัดการประชุมระดับโลก ว่าด้วยเรื่องสตรี ณ กรุงปักกิ่ง ในเดือนกันยายน 2538 พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นประธานสถาบันผู้หญิงกับการเมืองแห่งภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก¹⁰ จึงให้พี่ชายคนโต คือ นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทน และได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน 3 สมัย ในขณะที่ คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกครั้ง ในปี พ.ศ.2538 และปี พ.ศ.2539

ตระกูล "จรีมาศ" เป็นตระกูลการค้าที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ดกว่า 80 ปี มีธุรกิจดั้งเดิม คือรับเหมาก่อสร้าง เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมือง โดยนายสมพร จรีมาศ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในปี พ.ศ.2489 แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง จนกระทั่ง ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 15 ธันวาคม 2500 หลังจากได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน 5 สมัย ก่อนที่นายสมพร จรีมาศ จะเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง ระหว่างเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ.2524 ในระหว่างปี พ.ศ.2501-2512 ซึ่งมีการประกาศกฎอัยการศึก ยุบสภาผู้แทนราษฎร และยกเลิกระบบพรรคการเมือง ดังนั้นนายสมพร จรีมาศ และนักการเมืองในตระกูลจรีมาศ จึง

⁸ "ถนนการเมือง สุรินทร์ มาศดิตถ์ ผู้ฟื้นฟูพลพรรคภูธรของประชาธิปไตย", มติชน (6 พฤษภาคม 2532) : 3.

⁹ "สุพัตรา มาศดิตถ์ คุณหญิงเหล็กเมืองไทย", แนวหน้า (24 สิงหาคม 2537) : 5.

¹⁰ "ชั่วโมงบินของผู้หญิงเก่ง นาม สุพัตรา มาศดิตถ์", กรุงเทพธุรกิจ (23 มกราคม 2539) : 6.

เปลี่ยนแปลงบทบาทไปเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ด้วยการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเทศมนตรี และนายกเทศมนตรีในจังหวัดร้อยเอ็ดอย่างต่อเนื่องและมั่นคง¹¹

บุคคลในตระกูล "จรีมาศ" ส่วนใหญ่จะเคลื่อนไหวอยู่ในการเมืองระดับท้องถิ่น แต่ที่มาสานต่องานการเมือง โดยสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ นางศิริพันธ์ จรีมาศ บุตรสาวนายถวิล จรีมาศ น้องชายนายสมพร จรีมาศ ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ.2526 ในสังกัดพรรคกิจสังคม และได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก โดยแพ้วล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ หัวหน้าพรรคชาติประชาธิปไตย ไปเพียง 6 พันคะแนน

ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2529 มีบุคคลในตระกูลจรีมาศ ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกคน คือ นายอนุรักษ์ จรีมาศ บุตรชายนายสมควร จรีมาศ น้องชายนายถวิล จรีมาศ ลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคสหประชาธิปไตย ละได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก ในขณะที่ นางศิริพันธ์ จรีมาศ สอบตก ได้คะแนนเป็นอันดับสี่ หลังจากนั้น ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2531 ทั้งนายอนุรักษ์ และนางศิริพันธ์ จรีมาศ ได้รับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทย จนกระทั่งในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 นางศิริพันธ์ จรีมาศ ยุติบทบาททางการเมือง

นอกจากนี้ ยังมีบุคคลในตระกูล " จรีมาศ " ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกคน คือ นายบรรจง โฆษิตจระนันท์ ซึ่งเป็นบุตรเขยของนายถวิล จรีมาศ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 สองสมัย ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2535 แต่ สอบตกในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2538 หลังจากนั้น ได้หันไปสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดแทน

การศึกษาพื้นฐานของตระกูลการเมืองทั้ง 5 ตระกูล จะพบว่าทั้ง 5 ตระกูล ล้วนอยู่ในวงการเมืองเป็นระยะเวลายาวนาน และมีการสานต่อทางการเมืองมาจนถึงปัจจุบัน โดยตระกูล "ทองสวัสดิ์" จังหวัดลำปาง มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ยาวนานที่สุด กว่า 60 ปี เช่นเดียวกับตระกูล "อังกินันท์" จังหวัดเพชรบุรี ที่เคลื่อนไหวการเมืองต่อเนื่องมา 4 ช่วงอายุคน 60 ปี ส่วนตระกูล "ลิ้มปะพันธุ์" จังหวัดสุโขทัย เคลื่อนไหวทางการเมืองนานกว่า 50 ปี ขณะที่ ตระกูล

¹¹ "ตระกูลจรีมาศกับการสืบทอดอำนาจทางการเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ด" มติชนสุดสัปดาห์. 17 (7 ตุลาคม 2539). หน้า 17.

"จรีมาศ" จังหวัดร้อยเอ็ด เคลื่อนไหวทางการเมืองมา 40 ปี และตระกูล "มาศดิตถ์" จังหวัด นครศรีธรรมราช เคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับชาติมากกว่า 30 ปี ทั้ง 5 ตระกูล ล้วนเกี่ยวข้องกับ การเมืองในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นก่อนที่จะเข้าสู่การเมืองในระดับชาติ

ขณะที่การสืบทอดทายาททางการเมือง ทั้ง 5 ตระกูล ต่างให้บุตรชายหรือ บุตรสาว มาเป็นทายาททางการเมืองต่อไป โดยตระกูล "ทองสวัสดิ์" นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ได้ให้ ดร. ธารทอง ทองสวัสดิ์ บุตรสาวคนโต เป็นทายาททางการเมือง ส่วน ตระกูล "ลิ้มปะพันธ์" นายเพ็ง ลิ้มปะพันธ์ ได้ให้นายประพาส ลิ้มปะพันธ์ บุตรชายคนที่สาม เป็นทายาททางการเมืองในระดับ ชาติ ส่วนบุตรชายคนอื่นๆ ให้สืบทอดการเมืองในระดับท้องถิ่น สำหรับ ตระกูล "มาศดิตถ์" นาย สุรินทร์ มาศดิตถ์ ได้ให้คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ บุตรสาวเป็นทายาททางการเมือง ส่วนนาย สุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ พี่ชายคนโต เดิมเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ก่อนที่จะเข้าสู่การเมืองระดับชาติใน เวลาต่อมา ขณะที่ ตระกูล "อังกินันท์" เคลื่อนไหวการเมืองมา 4 ช่วงอายุคน โดยนายปิยะ และ นายยุทธ อังกินันท์ บุตรชายของนายผาด อังกินันท์ และนายภิมุข อังกินันท์ บุตรชายของนายทอง พูน อังกินันท์ เป็นทายาททางการเมืองของตระกูล และ ตระกูล "จรีมาศ" สืบทอดจากนายสมพร จรีมาศ มายังหลานชายและหลานสาว คือ นางศิริพันธ์ จรีมาศ และนายอนุรักษ์ จรีมาศ

สาเหตุการสร้างทายาททางการเมือง

ทายาททางการเมือง ตามคำนิยามทั่วไป หมายถึง บุคคลผู้สืบสกุลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุลเดียวกัน ที่อยู่ในฐานะที่จะรับตำแหน่งหน้าที่ทางการเมือง ต่อจากบุคคลใน ตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุลเดียวกัน ซึ่งได้แก่ คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้สืบสกุล บิดามารดา ที่ น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน รวมทั้งพี่น้องที่ร่วมบิดา หรือร่วมมารดาเดียวกัน ในขณะที่ นิยาม ปฏิบัติการ หมายถึง บุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุลเดียวกัน ที่ได้รับการจัดวางให้สาน ต่อการดำเนินงานทางการเมือง จากบุคคลในตระกูล หรือ ครอบครัว หรือ สกุลเดียวกัน ที่เป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไปใน อนาคต ทั้งนี้ ตระกูลการเมือง 5 ตระกูล มีสาเหตุในการสร้างทายาททางการเมืองที่แตกต่างกัน

การเข้ามาสู่วงการเมืองของทายาททางการเมืองนั้น ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ ใน ฐานะที่เป็นบุตรสาวคนโต และเป็นทายาททางการเมืองของนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ กล่าวถึงการ เข้ามาสานต่อทางการเมืองจากบิดา ว่า

“ เหตุผลหนึ่ง คือ ตัวเอง (ดร.ธารทอง) สนใจการเมืองอยู่ เพราะไม่ถนัดไม่เลือกเรียนรัฐศาสตร์ แต่มันก็รอจังหวะเวลาเหมือนกัน พอดีคุณพ่อ (บุญเท่ง) เลิกเล่นการเมือง ก็คิดว่าถึงเวลาที่จะเข้าไปทำ และมันก็ได้เวลาพอดี เพราะว่างงานทางวิชาการ ทำไปแล้วถึงจุดหนึ่งก็สึกงอมแล้ว ก็มานั่งคุยกับคุณพ่อ ถามว่า จะเล่น (การเมือง) ต่อหรือไม่เล่น ก็ตกลงกันแน่ว่า เอ้าเลิกแล้วครั้งนี้ คุณพ่อเคยบ่นหลายทีแล้วว่า จะเลิก คิดว่าน่าจะพอเสียที คุณพ่อไม่ค่อยยึดติดอะไรเท่าไร ก็ถามเราว่า สนใจไหม ก็สนใจ ก็ดูว่าเราพร้อมแค่ไหน ทำได้ก็ทำ¹² ”

ในขณะที่การเข้าสู่วงการเมืองของทายาทตระกูล “มาศดิตถ์” นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ บุตรชายคนโตของนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ กล่าวว่า ไม่ได้มีการเตรียมพร้อมไว้ล่วงหน้า แต่เนื่องจากนายสุรินทร์ ป่วยจนไม่สามารถเล่นการเมืองได้อีกต่อไป และให้บุตรสาว คือ คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ มาสานต่อแทน

“ ปี 2521 พ่อ (สุรินทร์) ป่วยเส้นโลหิตในสมองแตก ต้องผ่าตัด 2 ครั้งในช่วงเดือนเดียวกัน ก็ช่วยชีวิตมาได้ แต่ส่งผลให้ไม่สามารถลงเล่นการเมืองต่อไปได้ ดังนั้น พ่อมีการเลือกตั้งในปี 2522 คุณหญิงสุพัตรา ซึ่งตอนนั้นเพิ่งเรียนจบมาจากฮาวายได้เพียง 6 เดือน และเป็นอาจารย์ที่ธรรมศาสตร์ ก็ลาออกมาสมัครเป็นผู้แทน ซึ่งผม (สุรเชษฐ์) เป็นพี่ชายอยู่ ความจริงน่าจะได้ลง แต่ว่าเนื่องจากผมเรียนไม่จบปริญญาตรี แต่จบวิทยาลัยการสาธารณสุข พ่อผมบอกกับลูกๆว่า ถ้าใครจะเล่นการเมืองต้องจบปริญญาตรี ถ้าไม่จบอย่ามาเล่น เพราะว่าพ่อจบแค่ ม.6 แล้วเป็นรัฐมนตรี ช่วงนั้นปี 2518-2519 ก็มีการโจมตีว่า รัฐมนตรีไม่มีความรู้ความสามารถ พ่อก็เลยคงมีอะไรเก็บไว้ในใจบ้าง พ่อบอกว่ากลัวว่าลูกจะเจ็บปวดรวดร้าวเหมือนพ่ออีกต้องเรียนให้จบก่อน¹³ ”

ขณะที่ การเข้าสู่วงการเมืองของทายาทตระกูล “ลิ้มปะพันธุ์” เป็นลักษณะการสานต่อจากนายเพ็ง ลิ้มปะพันธุ์ บิดา โดยนายเพ็ง ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย และเป็นประธานสภาจังหวัดสุโขทัย เมื่อยุติบทบาททางการเมือง ก็ให้บุตรชายแต่ละคนไปสานต่อทางการเมืองในตำแหน่งที่นายเพ็ง

¹² สัมภาษณ์ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำปาง, 12 มกราคม 2541.

¹³ สัมภาษณ์ สุรเชษฐ์ มาศดิตถ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นครศรีธรรมราช, 25 พฤษภาคม 2541.

เคยดำรงตำแหน่งมาก่อน ซึ่งนายประพาส ลิ้มปะพันธ์ บุตรชายคนที่สามของนายเพ่ง กล่าวถึงการเข้ามาสู่วงการเมืองว่า

" ตอนนั้นผม (ประพาส) เป็นประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ค่อนข้างจะมีอิทธิพล คุมสหกรณ์ทั่วประเทศ แล้วเป็นประธานบริษัทร่วมทุนสหกรณ์ไทย กับสหกรณ์ญี่ปุ่น ซึ่งสหกรณ์ญี่ปุ่นเข้มแข็งมากมีอิทธิพลทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ผมไม่คิดจะยุ่งกับการเมือง เพราะเห็นความลำบากของพ่อ คิดดู พ่อเป็นผู้แทน เดี่ยวมีคนฝากลูกเข้าโรงเรียน พอจบมาก็ฝากเข้าทำงาน อะไรทำนองนี้เยอะมาก ผมเห็นความลำบากไง พ่อต้องดิ้นรนเพื่อช่วยเขาอะ พ่อพ่อจะให้ผมเล่นการเมือง พ่อทั้งเกลี้ยกล่อม ทั้งขู่เชิญนะ เกลี้ยกล่อมไม่สำเร็จถึงมาขู่เชิญไง ตอนหลังผมต้องยอม ยอมก็แบบไม่เต็มใจ คือ เขาก็ดูแลเสร็จหมดทุกเรื่องนะ เมื่อก่อนดีอย่าง ลงเลือกตั้งมันไม่มีอะไร เราเอาชื่อเสียงเรา ชื่อเสียงพ่อ ครอบครั้ว มันก็ได้¹⁴ "

เช่นเดียวกับ นายสมชาติ ลิ้มปะพันธ์ นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย และประธานหอการค้าจังหวัดสุโขทัย บุตรชายคนที่ห้าของนายเพ่ง ลิ้มปะพันธ์ และเป็นน้องชายนายประพาส ลิ้มปะพันธ์ กล่าวถึงการเข้าสู่วงการเมืองของตระกูล "ลิ้มปะพันธ์" ว่า

" คุณพ่อ (เพ่ง) เป็นนักการเมืองมาตลอดชีวิตของแก เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก หลังจากนั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย และกลับมาเป็นประธานสภาจังหวัดสุโขทัย จนคุณประพาส เรียนจบเกษตรศาสตร์และเป็นประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตร ทำงานที่กรุงเทพฯ ถูกพ่อเรียกตัวกลับมาให้ลงสมัครผู้แทน ทั้งๆที่เจ้าตัว (ประพาส) ไม่ชอบ โทษนะครับ พูดกันอย่างพ่อกับลูก ถ้าเอ็งไม่กลับมาสมัครผู้แทน เอ็งกับข้าเนี่ยไม่ต้องมากัน แล้วไม่ต้องใช้นามสกุลลิ้มปะพันธ์ แล้วไม่ต้องมาเผาศพข้า นี่คือคำพูดที่แก (เพ่ง) ได้พูดไว้กับพี่ชายคนนี้ (ประพาส) จนจำเป็นต้องลงสมัคร มาสมัครครั้งแรกได้เบอร์ 10 เบอร์สุดท้าย เกือบจะปิดรับสมัครแล้วก็มาสมัคร และได้รับเลือกตั้ง หลังจากนั้นก็ติดลมเรื่อยมาต่อเนื่องตลอด ส่วนผม (สมชาติ) เดิมค้าขายพีชไร้อยู่ เข้ามาสู่การเมืองเพราะถูกบังคับเช่นเดียวกัน ทุกคนในครอบครั้วเหมือนกันหมด ถูกบังคับจากพ่อที่ผมสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลครั้งแรกเนี่ย พ่อดีมีสมาชิกคนหนึ่งเสียชีวิต พ่อเป็นคน

¹⁴ สัมภาษณ์ ประพาส ลิ้มปะพันธ์, ผู้อำนวยการพรรคชาติพัฒนา, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

มาบอกว่า แกลงสมัคร ส.ท.นะ ทั้งที่ใจผมไม่ชอบเลย เรียนตรงๆ เพราะกำลังค้าขาย ก็ปรึกษากับภรรยาว่าพร้อมหรือไม่ที่จะให้ไปเล่นการเมือง หลังจากที่ถูกบังคับ เราก็ตัดสินใจลงมือสู้กัน แล้วก็ได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน ผมเป็นนายกเทศมนตรี 4 สมัยติดกันแล้ว¹⁵ ”

ส่วน นายยุทธ อังกินันท์ กล่าวถึง การเข้าสู่วงการเมืองของทายาททางการเมืองตระกูล “อังกินันท์” จังหวัดเพชรบุรี จนกระทั่งสืบทอดต่อกันมาถึง 4 ช่วงอายุคน ว่า

“ มันเป็นโดยอัตโนมัติ เริ่มตั้งแต่บรรพบุรุษ คือ คุณปู่ มีสองพี่น้องตระกูลอังกินันท์ สายกรุงเทพฯ คุณตา พระประชินคดีนาถ อดีตสมัยก่อนเรียกว่าเป็นหัวหน้าอัยการ เหมือนอธิบดีกรมอัยการคนแรก ปู่ก็ได้ตั้งรกรากที่เมืองเพชร เป็นพี่ชายนายพุ่ม หรือ ชุนอังกินันท์พงศ์ ปู่เป็นทนาย คนก็เคารพนับถือมาก ก็ต่อโยงเชื่อมกันมาตลอด เป็นบ้านใหญ่อยู่กันมา คนเดือดร้อนก็มาหา เป็นคนใจดี ให้ความช่วยเหลือตลอด ผูกพันกันมา ลูกทองพูนก็เป็นทนาย ปู่ก็ทนาย พ่อ (ผาด) ก็ทนาย มีแต่ผม (ยุทธ) กับ ปิยะ มาทำงานธนาคาร เริ่มเล่นการเมือง โดยลูกทองพูน ซึ่งเป็นพี่ใหญ่ของตระกูล ได้เป็นผู้แทนตั้งแต่ปี 2481 อยู่ครบ 4 ปี แล้วเป็นช่วงภาวะสงครามก็ต่ออีก 4 ปี มาจนปี 2500 ลูกทองพูนวางมือ พ่อ (ผาด) ก็ลงสมัคร ครั้งแรกแพ้นิดหน่อย แต่เป็นการเลือกตั้งครั้งสกปรก ก็ยกเลิก เลือกใหม่ พ่อก็ได้เป็นผู้แทน ช่วงนั้นพ่อเล่นการเมืองท้องถิ่นด้วย เป็นนายกเทศมนตรี 4 สมัย ตั้งแต่ปี 2491 เรื่อยมา จนพ่อ (ผาด) เสียปี 2511 ตอนนั้นผมเป็นเทศมนตรีอยู่ และได้เป็นนายกเทศมนตรีแทน ส่วนปิยะเป็นสมาชิกเทศบาลและสมาชิกสภาจังหวัดด้วย ปิยะลงสมัครผู้แทนปี 12 ไม่ได้ และมาปี 18 ได้ พอ 19 ปิยะ ตก แต่ภิมุข (อังกินันท์) ลูกลูกทองพูน ซึ่งเป็นเทศมนตรี ได้เข้ามาเป็น ส.ส. ปี 20 ผม (ยุทธ) ได้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และเป็นนายกเทศมนตรี และเป็นนายกสันนิบาตเทศบาลด้วย มาปี 22 ภิมุขตก ปิยะได้ ส่วนผม (ยุทธ) ได้เป็นวุฒิสมาชิก จนมาปี 26 เพชรบุรีมี ส.ส.ได้ 3 คน ผมก็มาลง 3 คนก็ได้ทั้ง 3 พี่น้อง มาปี 29 ผมกับภิมุขได้ ปิยะตก มา 31 ได้ทั้ง 3 พี่น้องอีก มา 35/1 ภิมุขตก ผมกับปิยะได้ พอ 35/2 ภิมุขไม่สมัคร ผมได้ ปิยะตก อลงกรณ์ (พลบุตร) ซึ่งเป็นหลานก็เข้ามา มา 38 อลงกรณ์ได้ ผมได้ ปิยะตก พอ 39 ผมได้ อลงกรณ์ตก ปิยะได้ พิเชษฐ (สทิวชวาล) ได้ พิเชษฐก็เป็นเด็กที่เลี้ยงในบ้านมาตั้งแต่เด็ก อยู่ในกลุ่มเดียวกันมาตลอด ตระกูลอังกินันท์ มีผมคนเดียวที่ไม่เคยสอบตก เป็น ส.ส. 7 สมัย เป็นนายกเทศมนตรีถึงปี

¹⁵ สัมภาษณ์ สมชาติ ลิ้มปะพันธ์, นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

26 และให้ภรรยา (บุปผา) เป็นนายกเทศมนตรีแทนจนถึงปัจจุบัน และให้ลูกชายคนโต (ยุทธพล) เป็นเทศมนตรี¹⁶ "

ขณะที่ นายอนุรักษ์ จุริมาศ ทายาททางการเมืองของตระกูล "จุริมาศ" กล่าวถึงการเข้าสู่การเมืองและเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล โดยลงสมัครรับเลือกตั้งสืบทอดจาก นายสมพร จุริมาศ ผู้เป็นลุง และแทนนางศิริพันธ์ จุริมาศ พี่สาว ว่า

" มันเป็นสายเลือด อย่างผมสมัครครั้งแรกปี 29 มันมีความรู้สึก ว่า ต้องโดนสมัครผู้แทนแล้วละมัง ทั่วๆที่เราไม่ค่อยจะชอบเท่าไร ตอนนั้นกำลังจะสอบผู้พิพากษา ก็มาสมัครและได้ เลยเป็นตลอดมา การเข้าสู่การเมืองของผมมันคล้ายเป็นอุบัติเหตุ มีการแยกออกมาจากกิจสังคม พี่สาว (ศิริพันธ์) ก็ออกมาด้วย และมาอยู่สหประชาธิปไตย อยากได้ผู้แทนเยอะๆ ตอนนั้นไม่ได้คิดว่าจะเป็นผู้แทน เพราะเรายังอายุน้อยอยู่ ส่วนตระกูลเรานั้นสายเลือดเราก็รักประชาชน เห็นลุง (สมพร) เป็น ส.ส. พอพี่สาวไม่ได้เป็น ก็เหลือผม เมื่อเข้าไปก็ต้องทำให้ดี คือ อยากเป็นหรือไม่ว่า ตอนแรกเราไม่รู้ ก็เฉยๆ แต่เมื่อเป็นแล้ว มันเป็นภาระหน้าที่ว่า เราต้องรับผิดชอบต่อประชาชน เมื่อมีโอกาสเข้าไป ก็ไปค้นคว้าในห้องสมุดสภา ดูกระทู้เก่าๆว่า ลุง (สมพร) เคยทำอะไรไว้บ้าง บางครั้งเรื่องค้างเดิมสมัยลุง แก่ไขไม่เสร็จเราก็มาสานต่อ คิดว่าเมื่อมีโอกาสแล้ว ไม่ทำดีกว่าลุง (สมพร) หรือ แค่อะไรหนึ่งของลุงคงจะดี ส่วนการเมืองท้องถิ่นนั้น คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา ทุกคนคงมีความคิดว่า อยากพัฒนาจังหวัดตัวเองในเขตเทศบาล ก็มีการรวมกลุ่มกัน ทุกวันนี้ในระดับพ่อ (สมควร) ลุง (ถวิล) วางมือหมดแล้ว ให้พี่น้องๆ ลูกป้า เพื่อนผม มาทำงานแทน เป็นคนรุ่นใหม่¹⁷ "

สาเหตุในการสร้างทายาททางการเมืองของ 5 ตระกูลการเมืองมีความแตกต่างกัน ในเหตุผลและเงื่อนไขของแต่ละตระกูล แต่เหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ ความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ที่ตระกูลนั้น มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองมาเป็นเวลานาน และต้องหาทายาทมาสานต่อทางการเมือง เช่น ตระกูล "ทองสวัสดิ์" ที่นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 18 สมัย ยุติบทบาททางการเมือง และได้ให้บุตรสาว คือ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ มาสานต่อทางการเมือง ด้วยความสนใจส่วนตัวของ ดร.ธารทอง ประกอบกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่

¹⁶ สัมภาษณ์ ยุทธ อังกินันท์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี, 24 มีนาคม 2541.

¹⁷ สัมภาษณ์ อนุรักษ์ จุริมาศ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด, 18 พฤศจิกายน 2541.

ยาวนานกว่า 60 ปีของนายบุญเท่ง ทำให้เกิดความผูกพันกับชาวบ้านและพื้นที่ และได้ให้บุตรสาวเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองแทน

ส่วน ตระกูล "มาศดิตถ์" การสานต่อและเข้าสู่วงการเมือง เกิดจากการที่นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ บิดา ป่วยไม่สามารถเล่นการเมืองต่อไปได้ จึงให้ คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ สานต่อทางการเมืองแทน ขณะที่ ตระกูล "ลิมปะพันธ์" การสานต่อทางการเมืองของนายประพาส ลิมปะพันธ์ จากนายเพ็ง ลิมปะพันธ์ เป็นลักษณะการบังคับให้สานต่อทางการเมือง แม้ส่วนตัวนายประพาส จะไม่สนใจการเมืองและต้องการลงสมัครรับเลือกตั้งก็ตาม รวมทั้งการบังคับให้บุตรชายคนอื่นๆ ในตระกูล "ลิมปะพันธ์" สานต่อในเมืองระดับท้องถิ่นที่นายเพ็ง เคยมีบทบาททางการเมืองอยู่ ขณะที่ ตระกูล "อังกินันท์" การสานต่อ ค่อนข้างจะเป็นในลักษณะอัตโนมัติ จากรุ่นปู่มา ยั้งรุ่นพ่อ รุ่นลูก และต่อเนื่องไปยังรุ่นหลาน โดยการเลือกตั้งทุกสมัย นับตั้งแต่ปี 2481 เป็นต้นมา จะต้องมีคนใน ตระกูล "อังกินันท์" 1 คนอยู่ในการเมืองระดับชาติเสมอ และสำหรับ ตระกูล "จรีมาศ" ระบุว่า การเข้าสู่วงการเมือง เหมือนอยู่ในสายเลือดที่ต่อเนื่องมาจากรุ่นลุง ซึ่งมีการเคลื่อนไหวทั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อย่างไรก็ตาม การเข้าสู่วงการเมืองของ 5 ตระกูลการเมืองนี้ เป็นการสานต่อและยังเคลื่อนไหวอยู่ในวงการเมืองจนถึงปัจจุบัน

กระบวนการกล่อมเกลາทางการเมือง

ความสนใจทางการเมืองของทายาทตระกูลการเมืองไทย เกิดจากการเรียนรู้ทางการเมืองโดยตรง และการเลียนแบบ (imitation) Michael Ruch และ Phillip Althoff ระบุว่า บุคคลแต่ละคนรู้ว่าตนเองอยู่ในระบบการเมือง ทำให้เกิดมโนคติ หรือ ปฏิกริยาต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง กระบวนการนี้เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของสังคม ที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ และยังเกิดขึ้นจากกระบวนการที่มีบทบาทต่อกันระหว่างบุคคล ภาพและประสบการณ์ของบุคคลแต่ละคนนั้นอีกด้วย¹⁸ เช่นเดียวกับ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ บุตรสาวคนโตของนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ที่ระบุถึงความสนใจทางการเมือง โดยได้รับอิทธิพลมาจากนายบุญเท่ง ซึ่งเป็นบิดา ว่า

¹⁸ Kenneth P. Langton, Political Socialization. (New York : Oxford University Press, 1969) p.5.

“ คุณพ่อมีส่วนที่ทำให้สนใจการเมือง 100 เปอร์เซ็นต์ เกิดมาก็เห็น แต่มันค่อยเป็นค่อยไป อย่างการเลือกเรียนรัฐศาสตร์ ก็ไม่มีใครบอกให้เลือกเรียน ก็ไปเองโดยธรรมชาติ พอเลือกเสร็จแล้วก็บอกคุณพ่อ พ่อก็บอก เออดี พ่อก็เรียนอย่างนี้แหละ มันค่อนข้างจะธรรมดา ไม่ค่อยฝันเท่าไร มันค่อยเป็นค่อยไปมากเลย และคิดว่าสักวันหนึ่งต้องมาสานต่องานการเมืองจากคุณพ่อ คิดว่าต้องทำ ถึงแม้เราไม่ทำ ก็ต้องมีใครคนใดคนหนึ่งทำ นื่องุ่นก็ต้องมีคนที่จะสนใจอยู่ เราก็ไม่เป็นไร คนไหนทำก็ได้¹⁹ ”

ขณะที่ นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ ระบุถึงความสนใจทางการเมืองว่า นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ บิดา มีส่วนทำให้สนใจและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเหมือนบิดา

“ พ่อมีส่วนให้ผมสนใจการเมือง 100 เปอร์เซ็นต์ เห็นชัดๆคือ มันซึมซับโดยไม่รู้ตัว คือ เราใกล้ชิดกับคุณพ่อ เห็นการเมืองมาตั้งแต่เด็ก ตอนหาเสียงก็ไปกับคุณพ่อ 2 คน ขับรถให้พ่อ บางทีผู้สมัครมาไม่ทันปราศรัย เราก็ขึ้นพูดแทน เมื่อก่อนนี้ต้องมีหนังฉาย บางทีต้องไปที่ทุกกันดาร ไม่มีถนน ก็ต้องหาเครื่องฉายหนังไป ใช้แบกหามเครื่องไปนอนค้างวัน ค้างคืน ก็อยู่ในการเมืองมาตลอด รวมทั้งได้รับทราบเรื่องเก่าๆของพ่อที่ประสบมาก่อนจะเข้าสู่การเมือง เช่น เป็นกรรมกรต่อเรือจ้าง เป็นคนขับสามล้อถีบ เป็นนักการภารโรง จนตำแหน่งสุดท้ายเป็นหัวหน้าหมวดดับเพลิงของเทศบาลนครศรีธรรมราช พ่อมีความเป็นผู้นำในตัวตลอด ช่วยแก้ไขปัญหให้กับชาวบ้าน พ่อพูดเรื่องปรับโครงสร้างทางสังคมตั้งแต่สมัยนั้น การที่อยู่คลุกคลี มันซึมซับเข้าไปเอง มันก็เลยทำให้ชอบการเมือง²⁰ ”

ส่วน นายประพาส ลิ้มปะพันธ์ ระบุถึงความสนใจทางการเมืองว่า เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ทั้งๆที่ไม่ชอบการเมือง แต่อยู่ในสภาพแวดล้อมของการเมืองมาตั้งแต่เล็ก รวมทั้งบิดา มีส่วนที่ทำให้ได้รับเลือกตั้ง

“ มันอาจจะพื้นฐานอันหนึ่ง ต้องเข้าใจครอบครัวเราชนิดหนึ่งว่า ใครจะไหนก็ตาม 7 โมงเช้าต้องมากินข้าวพร้อมกัน แล้วมีอะไรก็มีเถียงกันในโต๊ะอาหาร เเถียงพอก็ได้ พ่อบอกว่า ตระกูลเราน่าจะมีนักการเมืองอยู่ ไว้ช่วยเหลือราษฎร เป็นความตั้งใจของท่าน

¹⁹ สัมภาษณ์ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำปาง, 12 มกราคม 2541.

²⁰ สัมภาษณ์ สุรเชษฐ์ มาศดิตถ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นครศรีธรรมราช, 25 พฤษภาคม 2541.

แล้วพ่อกับแม่ก็ปรึกษากัน แม่ก็มีอิทธิพลพอสมควร พอลงเลือกตั้งก็ได้อาศัยชื่อเสียง บารมีพ่อ พ่อมีส่วนกว่า 60 เปอร์เซ็นต์ที่ทำให้ผมได้รับเลือกตั้ง ที่เหลือ 40 เปอร์เซ็นต์มาจากผม ช่วงแรกแทบไม่ต้องหาเสียง ใช้ชื่อเสียงพ่อ แล้วเรามีพรรคพวก พวกสหกรณ์ เพื่อนฝูงช่วยแจกใบปลิวหาเสียงให้ทั้งจังหวัด เมื่อก่อนเลือกทั้งจังหวัด ยังไม่ได้แบ่งเขตเลือกตั้ง ทุกคนก็ช่วยออกระดมกัน²¹ ”

ขณะที่ นายสมชาติ ลิ้มปะพันธุ์ น้องชายนายประพาส ลิ้มปะพันธุ์ กล่าวถึงความสนใจทางการเมืองของตระกูล “ลิ้มปะพันธุ์” ว่า เกิดมาจากนายเพ่ง ซึ่งเป็นบิดา

“ พ่อผมเป็นคนช่างมองคนมองโลกพอสมควร โดยปกตินี้เราทุกคนจะทานข้าวด้วยกัน เป็นโต๊ะยาวเลย พ่อจะนั่งหัวโต๊ะ แล้วลูกๆทุกคนจะนั่งทานข้าวด้วยกัน แล้วระหว่างนั้น ทุกคนมีสิทธิที่จะพูดวิจารณ์กันเองบ้าง แม่กระทั่งพ่อแม่ก็วิจารณ์กันไป ลูกๆนะครับ ท่านให้ออกาสทั้งนั้น เราปรึกษาหารือกันในครอบครัว พ่อเป็นคนรักการเมืองมาก ผมสามารถยืนยันได้เลยว่า ในคนๆเดียวกันเนี่ย ที่เป็นตั้งหลายตำแหน่ง ไม่มีที่ไหน ไม่มีตระกูลใด เป็นผู้แทน เป็นนายกเทศมนตรี เป็นประธานสภาจังหวัด ในคนๆเดียวกัน แล้ว 4-5 ตำแหน่งนี้ ก็จะระบายมายังลูกต่อไป²² ”

ส่วน นายยุทธ อังกินันท์ ทายาททางการเมืองของตระกูล “อังกินันท์” กล่าวถึงความสนใจทางการเมืองว่า เกิดจากสภาพแวดล้อมในสังคม หรือในครอบครัวที่อยู่ในวงการเมืองมาตลอด ทั้งการเมืองในระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติ

“ มันเป็นสายเลือด ไม่ได้อยาก รับใช้เขามาต่อเนือง ผูกพันกับประชาชน ใครเดือดร้อนมา เราเป็นที่แก้ไขให้เขา ผมเป็นคนอยู่โยงเมืองเพชรมาตลอด ไม่ได้ไปไหน ใครก็มาหาเรา ก็แก้ไขปัญหาให้ เพราะเขาเชื่อว่า ผมเป็นคนตรง เป็นคนกลางที่ดี อย่างคนจีนในตลาดแบ่งกันเป็น 7 ก๊ก ผมก็รวมให้เป็นก๊กเดียว เขาให้ความเชื่อถือ เราหาเสียงให้พ่อ (ผาด) มาตลอดตั้งแต่เด็ก ฉายหนัง ขึ้นปราศรัย ช่วยหาเสียง ก็ผูกพันกันมา ทำให้ผมไม่เคยสอบตกเลย 7 สมัย เป็นรัฐมนตรี 2 สมัย เป็นประวัติศาสตร์ของเมืองเพชร มีคนเดียวที่

²¹ สัมภาษณ์ ประพาส ลิ้มปะพันธุ์, ผู้อำนวยการพรรคชาติพัฒนา, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

²² สัมภาษณ์ สมชาติ ลิ้มปะพันธุ์, นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

เป็นทั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ เป็นนายกเทศมนตรี และเป็นนายกสันนิบาตเทศบาลในปีเดียวกัน การเมือง มัน osmosis ซึมซาบเข้าไปโดยอัตโนมัติ เล่นมาตั้งแต่ท้องถิ่น ชาวบ้านเขาผลักดันมาตลอด ผมเป็นตั้งแต่นายกสมาคมฟุตบอล เป็นอะไรหลายอย่าง ทำชื่อเสียงให้กับจังหวัด ไม่มีใครบอกให้ผมเล่นการเมือง และมันเป็นเอง คล้ายๆกับสังคมนักแคบ ก็อยู่ด้วยกันมา และเป็นที่เลื่องลือขยายออกไป ใครก็มาหาเราหมด²³ "

สำหรับ นายอนุรักษ์ จรีมาศ กล่าวถึงความสนใจทางการเมือง จนกลายมาเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล "จรีมาศ" ว่า

" บ้านผมเป็นคนกำพร้า ครอบครัวยุติถึงรักกันมาก เพราะพวกเรากำพร้ามาแต่น้อย ปู่เสีย หาเข้ากินค้ำมาด้วยกัน ก็เลยมีความสามัคคีมากในสายเลือด ลุงสมพรก็ดูแลน้องๆ มา พ่อ ลุง ป้า คนบอกกันว่า ตระกูลนี้แปลก มีความผูกพันกันมาก ไม่ใช่พ่อแม่รักคนนั้นคนนั้นมาก เพราะไม่มีพ่อแม่มาก่อน ดังนั้น ความผูกพันจึงสูง เป็นพ่อกับแม่ทั้งหมดทุกคน เดิมผมไม่สนใจการเมืองเลย เห็นพี่สาว (ศิริพันธ์) เป็นอยู่แล้ว เห็นลุง (สมพร) เป็นแล้ว ช่วยค้นหาเสียงบ้างแต่ไม่คิดอะไร มันเป็นอุบัติเหตุจริงๆ ช่วงนั้นมีการยุบสภา ผมเรียนจบแล้ว อยากเป็นนักกฎหมาย ผู้ใหญ่บอกให้ลองดู ก็ลอง ไม่อยากจะทำใคร²⁴ "

กระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองของ 5 ตระกูลการเมือง เกิดจากการเรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง ทั้งทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อ ความรู้สึกสำนึกของบุคคลที่มีต่อการเมือง โดยอาศัยสื่อกลาง คือ บุคคลในครอบครัว เป็นการเรียนรู้ทางการเมืองโดยตรง โดยดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ ทายาททางการเมืองของตระกูล "ทองสวัสดิ์" กล่าวว่า ความสนใจทางการเมืองได้รับอิทธิพลมาจากนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ บิดา 100 เปอร์เซ็นต์ แบลคคอนซังเป็นธรรมชาติ ในขณะที่นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ บุตรชายของนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ระบุว่า ได้รับการซึมซับทางการเมือง และความสนใจทางการเมืองโดยตรงจากบิดา ทั้งประสบการณ์ในการช่วยหาเสียงและรับรู้ประสบการณ์ทางการเมืองจากบิดา

²³ สัมภาษณ์ ยุทธ อังกินันท์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี, 24 มีนาคม 2541.

²⁴ สัมภาษณ์ อนุรักษ์ จรีมาศ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด, 18 พฤศจิกายน 2541.

ในขณะที่นายประพาส ลิมปะพันธุ์ ทายาททางการเมืองของตระกูล "ลิมปะพันธุ์" ระบุว่า ได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ตรงในครอบครัว ที่ต้องรับประทานอาหาร พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพร้อมกับบุคคลในครอบครัวตลอด ส่วน นายยุทธ อังกินันท์ ทายาททางการเมืองของตระกูล "อังกินันท์" ได้รับอิทธิพลทางการเมืองของครอบครัว จนระบุว่า การเมืองอยู่ในสายเลือด สำหรับ ตระกูล "จรีมาศ" นายอนุรักษ์ จรีมาศ ทายาททางการเมืองของตระกูล ระบุว่า อิทธิพลทางการเมือง เกิดจากความผูกพันของบุคคลในครอบครัวที่มีค่อนข้างสูง

แรงจูงใจในการเข้ามาสู่การเมือง

แรงจูงใจเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดขึ้นได้ เพราะมีแรงจูงใจให้กระทำ ซึ่งอาจมีทั้งภายนอกและภายในของแต่ละบุคคล มูลเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นจากความต้องการ (needs) ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน Robert A. Dahl เชื่อว่า ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง นั่นคือ ทั้งสองสิ่งต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมือง ทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้นไปด้วย²⁵ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ กล่าวถึงความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองและแรงจูงใจจากการเห็นตัวอย่างทางการเมือง ที่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ว่า

" คุณพ่อเป็นนักการเมืองในอุดมคติมากเลยทีเดียว แล้วท่านก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ เคยตั้งคำถามกับท่านว่า ทำไมถึงไม่คิดจะสะสมอะไรไว้ให้กับลูกบ้างเลย เพื่อที่ว่าเวลาลูกลงเล่นการเมืองจะได้สบายหน่อย ไม่ได้ไปคิดทำอะไรในแง่ไม่ดีนะ แต่คิดแค่ขอสะดวกสบายกว่าที่เป็นอยู่หน่อย ขณะนี้ไม่ได้สบายเลย เวลาที่มาเล่นการเมืองนี้ ปัจจัยต่างๆมันไม่ได้พร้อมอย่างที่คนคิด คุณพ่อก็บอกว่า พ่ออ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็กสมัยก่อน ดูรัฐมนตรีอังกฤษรุ่นก่อนๆ เคื่อก็ไม่เห็นมีอะไรเลย หหมดจากตำแหน่งหน้าที่แล้ว ก็อยู่อย่างโทมๆ เคื่อก็อยู่กันได้ ไม่เห็นมีอะไร คือ คุณพ่อจะยึดติดกับหนังสือที่อ่าน อิทธิพลความคิดสมัยก่อน ซึ่งคนส่วนน้อยในเมืองไทยจะได้รับสิ่งดีๆจากตะวันตก คิดว่าคุณพ่อเป็นแบบฉบับของนักการเมืองที่ไม่ค่อยเหมือนคนอื่น เพราะไม่มีธุรกิจรองรับ พ่อเป็นนักการเมือง

²⁵ Robert A. Dahl, *Who Governs? Democracy and Power in an American City*. (New Haven : Yale University Press, 1961), p. 114.

เพียงอย่างเดียว แต่เวลาในการทำการเมืองมันนานเหลือเกิน กว่าที่จะทำออกมาเป็นอย่างนี้ได้ คิดอยากจะทำตามแบบคุณพ่อ แต่ไม่รู้ว่าจะได้แค่ไหน²⁶ "

เช่นกันเดียว ตระกูล "มาศดิตถ์" นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ กล่าวถึงแรงจูงใจในการเข้ามาสู่วงการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ว่า

" เราดูแล้ว พ่อต่อสู้เพื่อประชาชนมาโดยตลอด พ่อได้เป็นผู้แทนไม่ใช่เพราะเงิน แต่ได้เพราะการต่อสู้ ทำให้ผมตั้งปณิธานว่า ผมอยากเป็นนักการเมืองที่ดีเหมือนพ่อ พ่อปลุกฝังเรื่องความรู้สึกเจ็บร้อนแทนชาวบ้าน เป็นตัวแทนชาวบ้านในทุกเรื่อง เรื่องของความถูกต้องมีคุณธรรม พ่อยึดถือมาก โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต เพราะไม่ว่ามีสิ่งใดมากระทบแต่เราซื่อสัตย์เสียอย่าง เราสบายใจสู้กับสิ่งเหล่านั้นได้ พ่อมีความเป็นผู้นำ เมื่อก่อนเล่นการเมือง ก็ไปเอาหมูพันธ์ดี ผลไม้พันธ์ดี ไก่พันธ์ดีไปเลี้ยง แล้วแจกให้ชาวบ้าน เป็นตัวอย่าง ตั้งกลุ่มชาวบ้านเป็นสหกรณ์ครั้งแรกในตำบลพรหมโลก ตั้งสมาคมชาวสวน ก็รวบรวมชาวสวนมาพูดคุยแก้ปัญหา พ่อเป็นผู้นำอย่างนี้มาตลอด เราก็ซึมซับความเป็นผู้นำ ทั้งความประพฤติและปฏิบัติต้องระวัง ก็ดูพ่อมาตลอด ขณะที่เป็นผู้แทน ชาวบ้านจะได้ปรับปรุงอะไร ให้ความเป็นธรรมกับชาวบ้านได้ ต้องเป็นผู้แทน ถ้าไม่เป็นใครเขาก็ไม่ฟังเรา จะได้มีโอกาสที่จะพูด ที่จะแสดงความคิดเห็น ที่จะทำอะไรได้ ถ้าเราเป็นผู้นำ²⁷ "

ส่วน นายประพาส ลิ้มปะพันธ์ กล่าวถึงแรงจูงใจในการเข้าสู่วงการเมืองว่า เกิดจากการบังคับของนายเพ่ง ลิ้มปะพันธ์ ซึ่งเป็นบิดา

" พ่อ (เพ่ง) เขาอยากให้สืบเจตนารมย์ไป เขาทำงานไว้เยอะ เป็นคนตรง ไม่ชอบพวกที่มีอำนาจมาข่มเหง ทำงานอย่างนี้มาเรื่อย เขียนหนังสือ เขียนบทความลงสยามนิกร ประชาธิปไตยอะไรเนี่ย เขาบอกว่าตระกูลเราน่าจะมีนักการเมืองอยู่ไว้ช่วยเหลือราษฎร เป็นความตั้งใจของเขา ผม (ประพาส) ต้องมาอยู่แทนพ่อไง พ่อเป็นมาหมดทุกอย่าง เขาก็จับคนไปลงแทนเขา ผมว่าน่าจะเป็นเรื่องอุดมการณ์มากกว่า เพราะว่าสามารถดูประวัติได้

²⁶ สัมภาษณ์ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำปาง, 12 มกราคม 2541.

²⁷ สัมภาษณ์ สุรเชษฐ์ มาศดิตถ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นครศรีธรรมราช, 25 พฤษภาคม 2541.

ลูกของพ่อทุกคนประสบความสำเร็จ ส่วนเรื่องชื่อเสียงวงศ์ตระกูล ผมว่ามันเป็นไปได้โดยอัตโนมัตินะ เพราะเราเชื่อเรื่องทำดีได้ดี²⁸ ”

ทางด้าน นายสมชาติ ลิ้มปะพันธุ์ น้องชายนายประพาส ลิ้มปะพันธุ์ และเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก กล่าวถึงแรงจูงใจในการเข้าสู่วงการเมือง ว่า

“ ผมเข้าใจว่า พ่อเป็นคนตาแหลมพอสมควร เพราะจะมองออกเลยว่า คนนี้น่าจะเป็นผู้แทน คนนี้น่าจะสมัครเป็น ส.จ. คนนี้น่าจะสมัครเป็นนายกเทศมนตรี แล้วหลังจากนั้นมา ทุกคนก็ทำตามที่ท่านสั่งไว้ ทั้ๆที่ใจเราเอง ก็ไม่ค่อยชอบเท่าไร เพราะการเมืองนี้พูดตรงๆแล้ว ถ้าไม่มีอาชีพรองรับ มันค่อนข้างจะกินบุญเก่า ก็หมดไปๆ จากประสบการณ์ที่แม่เล่าให้ฟัง เมื่อก่อนพ่อค่อนข้างมีฐานะ แล้วก็มียี่ห้อทางอะไรต่อมิอะไรหลายอย่าง ก็ค่อยๆขายไป สรุปรูทุกคนก็ถูกบังคับไปเล่นการเมืองทำตามที่ท่านสั่ง แต่ทุกคนก็มีอาชีพรองรับอยู่ ก็ค่อนข้างจะประสบความสำเร็จและได้รับความไว้วางใจจากราษฎรเป็นอย่างดี และก่อนที่พ่อจะเสียชีวิต ทุกคนประสบความสำเร็จหมด เป็นวันที่พ่อภูมิใจมาก²⁹ ”

ขณะที่ นายยุทธ อังกินันท์ กล่าวถึงแรงจูงใจในการเข้าสู่วงการเมืองว่า เนื่องจากเชื่อในประสิทธิภาพของการเมืองว่า สามารถช่วยเหลือประชาชนและทำชื่อเสียงให้กับวงศ์ตระกูลได้ ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

“ ผมได้รับการแต่งตั้ง 2 หน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งชาติ เป็นวุฒิสมาชิก คนจะหาว่า เราเป็นนายกเทศมนตรี นายกสันนิบาตเทศบาล คนเขาเลือกเราทั้งประเทศ พอเพชรบุรีมี ส.ส.ได้ 3 คน เราก็ลองเลือกดูบ้างว่า อย่างเราเนี่ย ประชาชนจะรับไหม สมัยก่อนผู้แทนเพชรบุรีอย่างมากก็แค่ 2 หมื่นคะแนนก็ได้รับเลือกแล้ว พอพวกเราลงก็ได้ 6 หมื่นกว่าเลย 3 พี่น้อง มันก็แปลก อีกอย่างเป็นนายกเทศมนตรี เครื่องราชย์ฯ ก็ไม่ได้ แต่ตอนนี้ได้หมด 4 เส้น เป็นเรื่องของเกียรติประวัติวงศ์ตระกูล³⁰ ”

²⁸ สัมภาษณ์ ประพาส ลิ้มปะพันธุ์, ผู้อำนวยการพรรคชาติพัฒนา, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

²⁹ สัมภาษณ์ สมชาติ ลิ้มปะพันธุ์, นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

³⁰ สัมภาษณ์ ยุทธ อังกินันท์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี, 24 มีนาคม 2541.

สำหรับ นายอนุรักษ์ จรีมาศ กล่าวถึงแรงจูงใจในการเข้ามาสู่การเมือง จนกลายเป็นทายาททางการเมืองของตระกูล "จรีมาศ" ว่า

" ผมไม่ได้สมัครใจ และไม่ได้โดนบังคับ ให้สมัครผู้แทน มัน 50/50 ลุง (ถวิล) ก็บอก โหนเอามาดูสิ รูปถ่าย เขาจะเอาไปสมัครผู้แทน พอตีช่วงนั้น ยังไม่ได้สอบผู้พิพากษา มันใกล้เคียงกัน เวลาหาเสียงไม่มากเท่าไร สมัครแรกแทบไม่ต้องทำอะไรเลย ฐานเสียงเป็นอย่างไร เขตเลือกตั้งอย่างไร ไม่รู้เรื่อง ไปโหนก็ไปกับเขา พวกลุงเขาคงปรึกษากันมาแล้ว พอเป็นแล้ว เขาไม่เคยมาบอกให้เราทำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่เวลาเลือกตั้ง เขาจะมารวมกันช่วยให้ได้เป็น เมื่อเป็นแล้ว เป็นเรื่องของตัวบุคคลที่จะต้องทำให้ดี เวลาพี่สาว(ศิริพันธ์) เป็น ส.ส. ก็ทำกิจกรรมการเมืองของเขา ส่วนลุง ก็ต่อสู้อีกแบบ ผมไม่ใช่มานั่งตรงนี้เพื่อรักษาตำแหน่งให้ตระกูลจรีมาศ ต้องหาคนขึ้นมา ไม่ใช่ แต่เวลาหาเสียงในต่างจังหวัด นามสกุลผมคนก็ค่อนข้างรู้จัก ส่วนจะได้เป็นหรือไม่เป็นเรื่องประชาชน เขาถามคนนี้ใครบอกชื่อผมเขาไม่รู้จัก แต่บอกนามสกุลจรีมาศ เขารู้เลย เป็นอะไรกับสมพร กับ ศิริพันธ์³¹ "

แรงจูงใจที่ทำให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับทางการเมือง มาจากความต้องในสิ่งสำคัญ คือ การเพิ่มความอยู่ดีกินดีทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยใช้กลไกทางการเมือง ต้องการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น โดยผ่านช่องทางการเมือง และมนุษย์หาทางรักษาไว้ซึ่งความภูมิใจในตัวเอง และพยายามปรับปรุงให้มากยิ่งขึ้น ทั้งความต้องการด้านสถานภาพ ชื่อเสียงและความเคารพ โดยผ่านกิจกรรมทางการเมือง ตระกูลการเมืองทั้ง 5 ตระกูล เข้าสู่การเมือง โดยมีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน แรงจูงใจของ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ ทายาททางการเมืองของตระกูล "ทองสวัสดิ์" ในการเข้าสู่การเมือง เนื่องจากสานต่อกิจกรรมทางการเมืองที่บิดา คือ นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ที่เป็นนักการเมืองในอุดมคติเคยทำไว้ ส่วนนายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ ทายาททางการเมืองของตระกูล "มาศดิตถ์" ระบุถึงแรงจูงใจในการเข้าสู่การเมืองว่า ต้องการเป็นนักการเมืองที่ดีเช่นเดียวกับนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ บิดา ขณะที่ นายประพาส ลิ้มปะพันธ์ ระบุว่า แรงจูงใจที่ทำให้บิดา คือ นายเพ่ง ลิ้มปะพันธ์ ต้องการให้บุตรชายเข้าสู่การเมือง คือ ให้สืบทอดต่อเจตนารมย์ในการทำงานการเมือง รวมทั้งการรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตระกูล เช่นเดียวกับ นายยุทธ อังกินันท์ ที่ระบุถึงแรงจูงใจในการเข้าสู่การเมืองว่า ต้องการพิสูจน์ถึงการยอมรับจากประชาชน และความต้องการได้เครื่องราชย์ เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์ตระกูล ส่วนนายอนุรักษ์ จรีมาศ ระบุว่า การเข้าสู่

³¹ สัมภาษณ์ อนุรักษ์ จรีมาศ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด, 18 พฤศจิกายน 2541.

การเมือง ไม่ได้เป็นการรักษาตำแหน่งให้กับตระกูล แต่ความต้องการของครอบครัวที่ต้องการให้เข้ามาสานต่อกิจกรรมทางการเมืองของตระกูล

กระบวนการสานต่อทายาททางการเมือง

หลังจากที่บุคคลประสบความสำเร็จทางการเมือง ความต้องการที่จะสืบอำนาจต่อไปยังลูกหลาน หรือบุคคลในตระกูลเครือญาติเดียวกัน Robert E. Lane กล่าวว่า การที่มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง เนื่องจากมีความต้องการหาทางรักษาไว้ซึ่งความภูมิใจในตัวเอง (self-esteem) และพยายามปรับปรุงให้มีมากขึ้น (ความต้องการในด้านสถานภาพ ชื่อเสียงและความเคารพ) โดยผ่านกิจกรรมทางการเมือง (political activities) รวมทั้งต้องการมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น โดยผ่านช่องทางการเมือง (political channels)³² โดยมีการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้บุคคลในตระกูลการเมืองมาสานต่อทายาททางการเมือง แต่ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ กลับระบุถึงการเข้ามาสานต่อทางการเมืองจากบิดา คือ นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ไม่ได้มีการเตรียมพร้อมไว้สำหรับบุคคลในตระกูลที่เข้ามาสานต่อ ว่า

“ ที่จริงมันก็เป็นธรรมชาติอีกเหมือนกัน เพราะคุณพ่อเป็นผู้แทนมานาน แต่ถามว่าจะวางเพื่อลูกไหม อย่างนี้ไม่มีเลย ต้องใช้คำว่า ไม่มีเลย เพราะว่าการทำงานของคุณพ่อ การวางตัวของคุณพ่อ มันมีผล แต่ไม่ใช่ทำเพราะว่า ทำอย่างนั้นนะ เพื่อที่จะได้เป็นฐานให้กับลูก แล้วลูกก็เข้ามานะ ลูกจะได้อันสิทธิ์จากวันนี้ ไม่ใช่ ถ้ามันได้ มันก็ได้โดยธรรมชาติของมัน พ่อไม่เคยเตรียมพร้อมไว้ให้เลย รวมทั้งเรื่องทุนทรัพย์ด้วย นั่นเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก พ่อไม่เคยเข้ามาครอบงำในชีวิต ไม่ว่าจะอะไรก็ตามก็ปล่อยให้ทำไป ไม่ได้หวังว่าลูกคนนี้จะเข้ามาแทนนะ จะทำเพื่อลูก จะได้ประโยชน์ในการเข้ามาเล่นการเมือง ไม่มีจุดนั้นเลย คุณพ่อก็ไปทำของคุณพ่อก่อนคนเดียวตลอด แล้วยุคหนึ่ง สมัยหนึ่ง การเมืองเมืองไทยเริ่มแย่ง คุณพ่อเคยพูดถึงขนาดว่า ไม่อยากให้ลูกเล่นการเมือง ตอนนั้นรู้สึกรุนแรงมาก เมื่อเริ่มมีอิทธิพลการเมืองอะไรต่อมิอะไรเข้ามา แต่ในท้ายที่สุดวันหนึ่งเหมือนกับว่า จะรอให้มันดีขึ้นจนถึงจุดที่ลูกเข้ามาเล่นได้ มันไม่มีแล้ว ไม่มีจุดนั้น ก็ต้องปล่อยให้เลยตามเลย ก็ต้องออกมาสู้เองนะ³³ ”

³² Robert E. Lane, *political Life : Why and How People Get Involved in Politics*. (New York : The Free Press, 1959), p. 101.

³³ สัมภาษณ์ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำปาง, 12 มกราคม 2541.

ขณะที่ กระบวนการสานต่อทางการเมืองของตระกูล "มาศดิตถ์" ปรากฏว่า คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ซึ่งเป็นบุตรคนที่สองของนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ได้เข้ามาสานต่อทางการเมืองก่อน และเมื่อนายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ พี่ชายคนโต มีความพร้อมทางการเมือง ก็เข้ามาสานต่อทางการเมืองของตระกูลด้วย โดยนายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ กล่าวถึงการเข้ามาสานต่อทางการเมืองของตระกูล ว่า

" พ่อไม่ได้วางให้ใครมาสานต่อการเมือง แล้วแต่ใครเล่น แต่คุณหญิง (สุพัตรา) ได้ใกล้ชิดคุณพ่อ ตรงช่วงพ่อเป็นผู้แทน ช่วงนั้นคุณหญิง (สุพัตรา) เรียนอยู่ที่จุฬาฯ ได้ค้นคว้าทางวิชาการ เรื่องต่างๆ ให้พ่ออภิปรายในสภา เป็นผู้ช่วย ส.ส. ตั้งแต่เรียน ปี 1 ช่วงนั้นช่วยการเมืองมาตลอด พ่อปี 18-19 พ่อเป็นผู้แทน คุณหญิง (สุพัตรา) ก็เลยช่วยการเมืองเต็มตัว เป็นอาจารย์อยู่ด้วย หลังจากนั้นคุณหญิง (สุพัตรา) ไปเรียนต่อ จบกลับมาเมืองไทยได้ 6 เดือน ก็ลงสมัคร ส.ส.แทนพ่อที่ลงไม่ได้ ส่วนผม (สุรเชษฐ์) ช่วยทางด้านพื้นที่ผมชอบการเมืองแต่ไม่มีโอกาสจะเล่น ระหว่างทำงานก็เรียนไปด้วยเพื่อให้ได้จบปริญญาตรี จบมาทำงานให้ทุนรัฐบาล 4 ปี พ่อใช้ทุนหมดวันเดียว ก็ลาออกจากราชการ นับวันลาออกเลย เพื่อเตรียมเล่นการเมือง ผมสมัคร ส.จ.เขตอำเภอพรหมคีรี เดินหาเสียงทุกวัน ได้เป็น ส.จ.อยู่ 7 ปี จนกระทั่งการเลือกตั้ง 35/2 คุณหญิง (สุพัตรา) ไม่ลงสมัคร ไม่ใช่หลักทางให้ผมหรอกนะ เนื่องจากคุณหญิง (สุพัตรา) มีจุดมุ่งหมายไปทำงานด้านสภาพสตรีโลก นั่นเป็นเหตุผลที่ผมลงมาแทน แล้วตอนหลังคุณหญิง (สุพัตรา) กลับไปเป็น ส.ส.อีกครั้ง ผู้แทนที่นครศรีธรรมราช มันเพิ่มขึ้นพอดีเป็นสิบคน คุณหญิงก็ได้ลงอีก จริงๆเค้าบอกว่า ผมไปแย่งน้องลงสมัคร เรื่องนี้ไม่จริง เพราะผมทำงาน ส.จ.อยู่ก็ทำงานได้เต็มที่อยู่แล้ว³⁴ "

ทางด้าน นายประพาส ลิ้มปะพันธ์ ก็กล่าวถึงกระบวนการสานต่อทางการเมืองของตระกูล "ลิ้มปะพันธ์" ว่า

" การให้ลูกมาสานต่อทางการเมืองเป็นเรื่องของพ่อที่เคยไปอยู่ที่ไหน เคยช่วยเขาอย่างไรในแต่ละจุด มันก็ต้องเป็นอย่างนั้น แต่ไม่ถึงกับเรียกลูกมานั่งจับเข่าคุยกันว่า ให้คนนั้นไปอยู่จุดนี้ ให้คนนี้ไปอยู่ตรงโน้น ไม่ได้วางแผนถึงขนาดนั้น มันน่าจะเป็นไปโดยธรรมชาติมากกว่า เพราะอย่างเวลาจะลงสมัครเทศบาล ใครสนใจก็ไปที่เทศบาล เลือก

³⁴ สัมภาษณ์ สุรเชษฐ์ มาศดิตถ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นครศรีธรรมราช, 25 พฤษภาคม 2541.

สภาจังหวัดใครสนใจก็ไป ที่นี้มันมีบทพิสูจน์หลายอย่างว่าที่เราทำนี้ไม่มีปัญหา เพราะอย่างเลือกตั้งเทศบาลสวรรคโลกนี้ จะสังเกตว่า 2-3 ครั้งหลัง ไม่มีการเลือกตั้ง มีผู้สมัครเพียงทีมเดียวตลอด ไม่มีคู่แข่ง มันมองได้ 2 อย่าง คือ เราทำงานดีและมันมีความประนีประนอม คุณอยากเป็นหรือ อยากเป็นมาร่วมกัน มาช่วยกันทำงาน แต่ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ก่อน คือ คุณเข้ามาหาผลประโยชน์ไม่ได้ คือที่นี้ไม่รู้เป็นไง มันไม่ใช่เรื่องของการจัดตั้ง หรือไม่ใช่เรื่องของธรรมชาติ ไม่รู้ว่าจะเรียกอย่างไร ก็เห็นมันแปลกเหมือนกัน³⁵ ”

ส่วน นายสมชาติ ลิ้มปะพันธุ์ กล่าวถึงกระบวนการสานต่อทางการเมืองของตระกูล "ลิ้มปะพันธุ์" ว่า

“ พ่อเป็นนักการเมืองหลายอย่างหลายตำแหน่ง ก็จะระบายออกมายังลูก คนนี้มีแววเป็นผู้แทนนะ คนนี้มีแววเป็น ส.จ. เป็นนายกเทศมนตรี เป็นประธานสภาจังหวัด นี่คือการระบายออกของท่าน เพราะอยากให้มาสานต่องาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครอบครัวเราใกล้ชิดกับราษฎรมาก และในพี่น้องทุกคน เรามี 8 คน เป็นผู้ชาย 7 คน ถึงเวลาถ้ามีธุระอะไร เราจะมารวมกันช่วยกัน ถึงเวลาเลือกตั้ง ส.ส. ทุกคนลงไปช่วยกัน ถ้าเลือก ส.จ. ทุกคนก็ช่วย ส.จ. เลือก ส.ท.ทุกคนก็มาช่วยกัน นี่คือจุดของเรา และมันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผลประโยชน์ทางการเมืองมันเอื้อกัน อย่างผมเป็นนายกเทศมนตรี บางครั้งต้องอาศัยเงินจาก ส.จ.มาช่วยพัฒนาในเขตเทศบาล แล้ว ส.จ.เองก็ต้องขอเงินจากผู้แทนราษฎรมาช่วยในจังหวัดสุโขทัย มาช่วยในเทศบาล ประโยชน์ก็เอื้อซึ่งกันและกัน การที่มีครอบครัวอยู่ในการเมืองแต่ละระดับ มีประโยชน์มาก มากที่สุดเลย อย่างเช่นช่วงนี้ ส.ส. ประพาส เลิกเล่นการเมืองไป ทำให้เราขาดเบื้องบนไป เราจะได้รับคำแนะนำจากพี่ชายบางเรื่อง ก็ขาดไป ก็พยายามหาคนมาเสริมส่วนนี้ ผมเองก็จะให้ลูกสานต่อการเมือง ตอนนี้เป็น ส.จ. อยู่ เริ่มซักจะติดลมแล้ว ผมคิดเหมือนพ่อผม คือ ถ้าเราอยู่ในฐานะที่พอจะช่วยสังคมได้ ก็อยากจะช่วย³⁶ ”

สำหรับ ตระกูล "อังกินันท์" นายยุทธ อังกินันท์ กล่าวถึงกระบวนการสานต่อทายาททางการเมือง ว่าได้มีการเตรียมพร้อมไว้ โดยจะให้บุตรชายคนโตของนายยุทธ และบุตร

³⁵ สัมภาษณ์ ประพาส ลิ้มปะพันธุ์, ผู้อำนวยการพรรคชาติพัฒนา, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

³⁶ สัมภาษณ์ สมชาติ ลิ้มปะพันธุ์, นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

ชายของนายปิยะ อังกิ้นันท์ เป็นผู้สานต่อทางการเมืองต่อไป เนื่องจากตระกูล "อังกิ้นันท์" อยู่ในวงการเมืองต่อเนื่องมากกว่า 4 ช่วงอายุคนแล้ว และทุกคนก่อนจะก้าวสู่การเมืองระดับชาติ ล้วนผ่านการเมืองในระดับท้องถิ่นมาหมดทุกคน

" ช่วงนี้การเมืองมันก็แข็งเหลือเกิน เล่นกันไม่มีสปิริต คือ การเข้ามาด้วยระบบซื้อเสียง 2-3 สมัยหลัง อย่างผมไม่ต้องซื้อเสียง อย่างมาก ไปที่ไหนล้อมวงกินเหล้าชากันบอก เอ้ยเลือกผู้แทนคราวนี้ช่วยกันหน่อย มันก็ได้ แต่เดี๋ยวนี้ซื้อเป็นหัวเลย ทำให้เรารู้สึกแข็งมาก ไม่อยากเล่น เบื่อ กำลังจะให้ลูกชาย (ยุทธพล) มาเล่นแทน กำลังปั้นเขาอยู่ โดยให้เริ่มเข้าสังคม รับผิดชอบหลักผู้ใหญ่ ราชการ ดูแลบริการช่วยเหลือชาวบ้าน ออกงานแทนเราเรื่อยๆ มันก็ซาบซึ้ง ซึมไปเอง เป็นประธานงานศพแทนมั่ง ไปช่วยงานอะไรแทน คนก็รู้จักเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตอนนี่ก็ลงการเมืองท้องถิ่น เป็นเทศมนตรี จริงๆแล้ว พวกผมก็อยู่บ้านเดียวกันหมด มันก็พี่น้องกัน กินเหล้าด้วยกัน พอถึงเลือกตั้ง บางที 3 คน 3 พรรค แต่หาเสียงด้วยกัน มันก็แปลกดี แต่ทุกคนก้าวขึ้นมาจากท้องถิ่นกันหมด ส่วนการที่ผมให้ภรรยา (บุปผา) เป็นนายกเทศมนตรีแทนนั้น ตอนแรกจะให้พ่อของอลงกรณ์ (เพิ่มพล) พลบุตร เป็นทายาทการเมืองในระดับท้องถิ่นแทนผม แต่มีปัญหาขัดข้องทางเทคนิคบางอย่าง ก็ให้เป็นเทศมนตรี และให้ภรรยาผมเป็นนายกเทศมนตรีแทน ตอนแรกไม่อยากเป็น ตอนนี่ให้ออก ไม่ยอมออก 3 เดือนแรกขอลาออก ทุกวัน ตอนนี่เป็น 4 สมัยแล้ว³⁷ "

ส่วน กระบวนการสานต่อทางการเมืองของตระกูล "จรีมาศ" นั้น นายอนุรักษ์ จรีมาศ ระบุว่า ไม่มีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางธุรกิจ

" ผมไม่เคยเอาเรื่องธุรกิจมาเกี่ยวข้องกับการเมือง เป็นแล้วก็ไม่เห็นจะได้ช่วยธุรกิจอะไรเลย บางครั้งได้เป็น ส.ส.ก็ดีใจ เป็นรัฐมนตรี กลับไปก็ไม่เคยมีเลี้ยงฉลอง เจยๆ ตระกูลผม เป็นแล้ว เขาก็ให้ทำให้ดี แต่ว่าสิ่งหนึ่งที่เขาอาจจะบอกผม คือ ในส่วนของเทศบาล บ้านเกิดเมืองนอน บึงพลานุชัยต้องพัฒนา ผมก็ทำมาตลอด ส่วนภาพรวมในระดับประเทศ ตระกูลผมไม่เคยมายุ่ง ตระกูลผมไม่ได้เล่นการเมืองเพื่อกันหมากัด ไม่ได้มีอย่างนั้น ส่วนการสานต่อ จริงๆ ได้วางลูกคุณสมพร คือ พี่สมนคร จรีมาศ มาเป็นทายาททางการเมือง เป็นเทศมนตรี แต่พี่สมนคร เสียชีวิตก่อนตั้งแต่อายุ 25 พอจบธรรมศาสตร์มาก็

³⁷ สัมภาษณ์ ยุทธ อังกิ้นันท์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี, 24 มีนาคม 2541.

เล่นการเมืองท้องถิ่น รอดจากลุงเลย ส่วนการเป็นตระกูลการเมือง ทั้งระดับท้องถิ่น คุณเทศบาล เป็น ส.จ. ในระดับชาติเป็น ส.ส. นั้น ไม่ได้มีการเอื้อกัน เป็นความบังเอิญมากกว่า ส.ท.อย่างเงาต้องสมัครอยู่แล้ว ส.ท.มีมาก่อน ที่ไม่ได้ มีหลายตระกูลมารวมกลุ่มก่อน เป็นเหมือนสมาคมกาแฟ มารุ่นพ่อ ต่อมารุ่นลูก พรรคพวก ผู้หลักผู้ใหญ่ ส.จ.ระยะหลังไม่เล่นแล้ว พี่ชายผม (ทินกร) เคยเป็นประธาน ส.จ. ลาออกมาสมัคร ส.ส.ปี 38 พร้อมผม เมื่อไม่ได้ ก็ไม่เล่น เลิกเลย ไปทำธุรกิจ พวกผมเวลาหาเสียงจะแบ่งกัน น้องสาวจบบัญชี จุฬามา เวลาหาเสียงก็คุมตำบลนั้น ตำบลนี้ เขาก็มีความผูกพันกัน เราไม่ได้วางเป็นระบบ ต้องยึดให้ได้ 1 ที่ เพื่อตระกูลเราเป็นเป้าหมายอย่างนั้นไม่ใช่ ไม่มีการวาง ไม่มีการเปิดตัว อย่างผมบู้บับไม่ถึงอาทิตย์สมัครเลย³⁸ "

กระบวนการสานต่อทายาททางการเมืองของ 5 ตระกูลการเมือง ส่วนใหญ่ตระกูลการเมืองจะมีฐานการเมืองในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นฐานคะแนนเสียงสำคัญให้ตระกูล แต่ ตระกูล "ทองสวัสดิ์" ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ ทายาทของนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ไม่มีฐานการเมืองในระดับท้องถิ่นรองรับ โดยบุคคลที่เข้าสู่การเมืองเพียงนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ ในระดับชาติเท่านั้น เมื่อยุติบทบาททางการเมือง จึงไม่มีฐานการเมืองในระดับท้องถิ่นที่จะช่วย ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ ในการทำงานการเมืองในจังหวัดลำปาง ขณะที่ การสานต่อทางการเมืองของตระกูล "มาศดิตถ์" จากนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ซึ่งเคยผ่านการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช ก่อนจะเข้าสู่การเมืองระดับชาติ มาถึงบุตรสาว คือ คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ไม่ได้ผ่านการเมืองระดับท้องถิ่นมาก่อน แต่ขณะที่คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ อยู่ในการเมืองระดับชาติ นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์ พี่ชาย คุณหญิงสุพัตรา ได้เล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภาจังหวัด ก่อนที่จะก้าวมาสู่การเมืองระดับชาติพร้อมกัน

ส่วนตระกูลการเมืองอีก 3 ตระกูล ต่างมีฐานการเมืองระดับท้องถิ่นที่ค่อนข้างเข้มแข็ง โดยตระกูล "ลิ้มปะพันธ์" จังหวัดสุโขทัย คุมการเมืองในระดับท้องถิ่นมานานกว่า คือ เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เป็นประธานสภาจังหวัดสุโขทัย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้มีบุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมืองระดับต่างๆ จำนวน 8 คน ส่วน ตระกูล "จรีมาศ" จังหวัดร้อยเอ็ด ก็คุมการเมืองในระดับท้องถิ่นเช่นกันมานานกว่า 40 ปี ทั้งเป็นนายกเทศมนตรี เทศบาล

³⁸ สัมภาษณ์ อนุรักษ์ จรีมาศ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด, 18 พฤศจิกายน 2541.

เมืองร้อยเอ็ด ประธานสภาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ประธานสภาจังหวัด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีบุคคลในตระกูลเข้าสู่วงการเมืองระดับต่างๆ จำนวน 10 คน เช่นเดียวกับ ตระกูล “อังกินันท์” ที่คัมภีร์การเมืองในระดับท้องถิ่นมากกว่า 60 ปี เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองเพชรบุรี สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีบุคคลในตระกูลเข้าสู่วงการเมือง จำนวน 9 คน โดยบุคคลที่เข้าสู่การเมืองระดับชาติของตระกูล “อังกินันท์” ล้วนต้องผ่านการเมืองในระดับท้องถิ่นมาก่อน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและให้ชาวบ้านในพื้นที่รู้จัก ก่อนที่ก้าวไปสู่การเมืองในระดับชาติ ขณะที่ทายาททางการเมืองของตระกูล “ลิ้มปะพันธ์ุ” และ ตระกูล “จรีมาศ” ไม่ได้ผ่านการเมืองในระดับท้องถิ่นมาก่อน

ตระกูลการเมืองไทย

การเข้ามาสู่วงการเมืองของทายาททางการเมืองของตระกูลนักการเมือง นอกจากบุคคลในสาขาอาชีพต่างๆ จะเข้ามามีบทบาททางการเมืองแล้ว บุคคลในวงการธุรกิจการค้าก็เข้ามาสู่การเมืองจำนวนมากขึ้น นอกเหนือจากความต้องการเข้ามาสานต่ออุดมการณ์ทางการเมือง ขยายฐานทางธุรกิจ และขยายอิทธิพลทางการเมือง ซึ่งแตกต่างกันตามพื้นฐานของแต่ละตระกูล ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์ มองการเกิดตระกูลการเมืองของไทย ว่า

“จริงๆเมื่อก่อนไม่ค่อยนึกถึงเรื่องตระกูลการเมืองอะไรนี้เท่าไรหรอก แล้วเท่าที่ดูในสภา นับย้อนหลังไป ไม่นับยุคหลังๆที่มีตระกูลอะไรเข้ามาเยอะแยะนี้ มันก็มีอย่างทองสวัสดิ์ ที่มี ส.ส.อยู่ในสภาเยอะ และถ้านับย้อนไปรุ่นเก่าๆก็มีอย่างอภัยวงศ์ ที่มีหลายคน แต่ยุคนี้สมัยนี้ มันคงเป็นความจำเป็น เพราะว่ามันเป็นเรื่องของความผูกพันทางด้านธุรกิจทางเครือข่ายอะไรหลายอย่างให้คนอื่นทำคงจะไม่ได้ ก็ต้องนำคนในวงศ์ตระกูลเข้ามาช่วยกันทำ ส่วนใหญ่เลยกลายเป็นตระกูลนักธุรกิจการเมือง นี่พูดตรงไปตรงมามากเลย คนอื่นฟังอาจจะไม่พอใจ แต่เราก็ต้องรับความจริง แต่ไม่ได้หมายความว่า คำไม่ได้ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ คำก็ทำเหมือนกัน เพียงแต่ภูมิหลัง ที่มา บังเอิญต่างกัน³⁹ ”

ขณะที่ทายาททางการเมืองของตระกูล “มาศดิตถ์” มองว่า เป็นเพียงตระกูลชาวบ้านธรรมดาที่มีโอกาสเข้ามาทำงานด้านการเมือง และมีความต้องการจะให้ตระกูล “มาศดิตถ์” อยู่ในวงการเมืองต่อไป โดยนายสุรเชษฐ์ กล่าวถึง การเข้ามาเป็นตระกูลการเมืองของตระกูล ว่า

³⁹ สัมภาษณ์ ดร.ธารทอง ทองสวัสดิ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำปาง, 12 มกราคม 2541.

“ เรามาจากครอบครัวชาวบ้านธรรมดาแล้วมีโอกาสได้เป็นผู้แทน มันคือชาวบ้านเลือก เราเป็นตระกูลธรรมดา แต่มีชื่อเสียงเพราะประชาชนอุ้มชู เราเป็นหนึ่งในบุญคุณประชาชน เมื่อเรามีโอกาสทดแทนสิ่งเหล่านี้ ทำประโยชน์ให้กับประชาชน สิ่งที่ประชาชนต้องการเราสามารถสนองได้ เหมือนเราخذใช้ประชาชน ที่อุ้มชูตระกูล “มาศดิตถ์” ขึ้นมา อุ้มชูพ่อ (สุรินทร์) น้อง (คุณหญิงสุพัตรา) และผม (สุรเชษฐ์) ขึ้นมาให้มีชื่อเสียงทางการเมือง ถ้าไม่ได้ประชาชนเลือกเราไม่มีสิทธิ์ ตระกูลเราไม่ใช่ตระกูลใหญ่โต มีพี่น้องเป็นพันเป็นหมื่น ไม่ใช่ แต่ตระกูลมาศดิตถ์มีเพียง 4 ครอบครัวเท่านั้น คือ ครอบครัวผม ครอบครัวอา ครอบครัวลุงและครอบครัวน้องเท่านั้น ผมตั้งใจอยากให้ “มาศดิตถ์” อยู่ในการเมืองนานๆ อยากให้ลูกเล่นการเมืองเหมือนกัน แต่ไม่รู้จะเล่นหรือเปล่า และอยากให้น้องคนอื่นๆ เล่นด้วยแต่ต้องดูว่ามีแววหรือไม่ เพราะเราต้องอยู่กับชาวบ้าน ตระกูลเราไม่มีธุรกิจอะไร เพราะฉะนั้นเราไม่ได้เข้ามาเล่นการเมืองเพื่อหวังกอบโกย⁴⁰ ”

ส่วน นายประพาส ลิ้มปะพันธุ์ ทายาททางการเมืองของตระกูล “ลิ้มปะพันธุ์” กล่าวถึง การสานต่อทางการเมืองจนกลายเป็นตระกูลการเมือง ว่า

“ ผมไม่แนะนำให้ลูกผมเล่นการเมืองเลย จะบอกเขาว่า เห็นความลำบากของพ่อหรือยัง ให้เขาตัดสินใจเอง ในส่วนของผมคงไม่มีใครมาสานต่อ และอยากให้ทางสายน้องชาย คือ สมชาติ เข้ามารับผิดชอบ รู้สึกเบื่อ ตราบใดที่การเมืองยังมีรูปแบบที่เราเคยทำมาทำไปเพื่อผลประโยชน์นั้น เราไม่เห็นด้วย แต่ไม่ใช่ไม่อยากให้มี “ลิ้มปะพันธุ์” ต่อไปในทางการเมือง อยากให้ช่วยก็จะช่วย เพราะเดี๋ยวนี้ มันเพี้ยนไปหมดแล้ว ทุกคนที่เข้ามาการเมืองเพราะมาแสวงหาผลประโยชน์ คือ พวกรักษารัฐ เราไม่อยากพูด รักษาษฎรจนน้ำลายไหล ส่วนตระกูล “ลิ้มปะพันธุ์” จะนับว่าเป็นตระกูลการเมืองก็ได้ เพราะสั่งสมกันมานานเหลือเกิน ในจังหวัดสุโขทัยก็แบ่งเป็น 2 สาย คือ ลิ้มปะพันธุ์เหนือ คือ พวกเราสายพ่อ (เฟ่ง) ส่วนลิ้มปะพันธุ์ใต้ มีศักดิ์เป็นลุง (ขุนประพันธ์ธรรมาภรณ์) ทางโน้นเขาก็เป็นนายกเทศมนตรีเมืองสุโขทัยธานี ตระกูลเราข้าราชการค่อนข้างจะเกรงใจตั้งแต่ต้น⁴¹ ”

⁴⁰ สัมภาษณ์ สุรเชษฐ์ มาศดิตถ์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นครศรีธรรมราช, 25 พฤษภาคม 2541.

⁴¹ สัมภาษณ์ ประพาส ลิ้มปะพันธุ์, ผู้อำนวยการพรรคชาติพัฒนา, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

ขณะที่ นายสมชาติ ลิ้มปะพันธุ์ น้องชายนายประพาส ลิ้มปะพันธุ์ และเป็น ทายาททางการเมืองอีกผู้หนึ่งของตระกูล “ลิ้มปะพันธุ์” กล่าวถึงการเป็นตระกูลการเมืองที่เคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดสุโขทัยมาเป็นเวลานาน ว่า

“ผมเรียนตรงๆ คำว่า ลิ้มปะพันธุ์ ในจังหวัดสุโขทัย ก็คือ ถ้าใครรู้ว่า นี่คือ ลิ้มปะพันธุ์นะ เขาจะมองเลยว่า นี่ไงลิ้มปะพันธุ์ มีการช่วยเหลือชาวบ้าน ใครมาหาพึ่งพาอาศัยได้ เป็นลักษณะนั้น แล้วไม่ใช่มีอิทธิพล เราไม่ใช่คนที่เกร เราไม่ใช่คนที่ทำอะไรให้สังคมเขาเกลียด ตระกูลลิ้มปะพันธุ์ นี้ค่อนข้างเป็นตระกูลใหญ่ ก็เหมือนต้นไม้ใหญ่ ก็มีนกมากมาอาศัยอยู่บ้าง เยอะ แต่คำว่าคนที่มาอาศัยอยู่นี้ พูดหยาบๆเลยว่า ดีก็มี ชั่วก็มี ที่มาอยู่นะครับ แล้วเราไม่สามารถแยกแยะออกไปได้ เพราะฉะนั้น คนทำให้ดีก็มี ส่วนเสียก็มี มีอยู่ครั้งหนึ่งนะครับ ช่วงนั้นเราไม่ได้ไปอยู่ในวงการเมืองมากนัก เพราะช่วงเวลานั้นห่างระหว่างจากพ่อมายังลูก พวกพี่ๆน้องๆผมนี่ห่างกันนะครับ คือ เขามักจะใช้คำพูดว่า คนลิ้มปะพันธุ์ เป็นคนเกร ถ้าพูดหยาบๆ ก็มีลักษณะเป็นโจร ก็ไปเข้าหุกระทรวงมหาดไทยถึงไหนต่อไหน แม้กระทั่งอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัยคนหนึ่ง คือ คุณอาษา เมฆสวรรค์ ท่านมาอยู่ที่นี้ ก็ได้ฟังคำเก่าๆว่า ลิ้มปะพันธุ์เกร อะไรต่อมิอะไร แต่พอท่านได้มาสัมผัสกับพวกเราแล้ว ปรากฏว่า ไม่ใช่อย่างนั้น ท่านก็ช่วยไปแก้ไขในกระทรวง บอกว่า เราไม่ได้เป็นอย่างนั้น เพราะเมื่อก่อนเราไม่มีคนที่สามารถไปตอบโต้ หรือเป็นตัวแทนที่ไปพูดให้หลายๆคนรู้ได้ ซึ่งสามารถไปสอบถามได้เลยทุกซอกทุกมุมในจังหวัดสุโขทัย ว่าตระกูลเราเป็นอย่างไร รับรองจะได้คำตอบเดียวกันในทุกพื้นที่ว่า พวกเรามีแต่ช่วยเหลือชาวบ้าน⁴²”

ส่วน ตระกูล “อังกินันท์” นายยุทธ อังกินันท์ ซึ่งเป็นทายาททางการเมืองผู้หนึ่งของตระกูล กล่าวถึงความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ยาวนานและต่อเนื่อง จนกลายเป็นตระกูลการเมืองว่า

“เราเป็นการเมืองกันทั้งโคตร ตั้งแต่โบราณ ในกรุงเทพ คุณพินิจ อังกินันท์ เป็นเทศมนตรี เป็นสมาชิกสภากรุงเทพฯ แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ที่เมืองเพชร เคลื่อนไหวมากี่ 4 ช่วงอายุคน ตั้งแต่รุ่นปู่ รุ่นพ่อ รุ่นผม และรุ่นลูกผม ลูกปิยะ (ชัยยะ) ก็จะเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นี่เราก็จัดแจงเอง ให้ดีกันหมด ไม่ต้องแย่งกัน แค่เทศมนตรีทุกวันนี้ก็ 3

⁴² สัมภาษณ์ สมชาติ ลิ้มปะพันธุ์, นายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองสวรรคโลก, 6 กุมภาพันธ์ 2541.

อังกฤษกันไปแล้ว แล้วแต่ความถนัดของคน และเป็นกันเองโดยอัตโนมัติ ใครเหมาะสมทางไหนก็ทำงานไป เราในฐานะหัวหน้ากลุ่มก็ดูแล แต่ตอนนี้เริ่มแตกกันบ้าง เพราะภรรยาผม (บุปผา) ขึ้นสูงและไม่ยอมลง แต่เราก็ทำอะไรไม่ได้ ก็ต้องปล่อย สมัยหน้าผมอาจจะกลับมาคุมกลุ่มในระดับเทศบาลใหม่ เพราะจะแตก ส่วน ส.ส. ก็อยากให้อลงกรณ์ (พลบุตร) ซึ่งเป็นหลาน เขาเป็น จะได้สืบทอด ไม่อย่างนั้นมันจะขาดตอน ไม่อยากให้แตกกัน ส่วนลูกภิมุข ก็เป็นผู้ใหญ่บ้าน คนไหนอยู่บ้านนอกก็เป็นกำนัน คล้ายกับเป็นคนของประชาชน โดยสายเลือด ใจผมก็อยากให้มี "อังกฤษันท์" ต่อไปในการเมือง แต่ถ้าการเมืองเป็นแบบทุกวันนี้ไม่อยากให้เล่น การเมืองมันเน่าเฟะ ใช้เงินกัน ไม่ใช่ความเสียสละ จิตวิญญาณของนักการเมือง นักการเมืองส่วนใหญ่เข้ามาเพื่อผลประโยชน์ ชาวบ้านถือว่า ผู้แทนเข้าไปแล้วรวย ได้ผลประโยชน์ เขาก็อยากได้ประโยชน์จากผู้แทน นักการเมืองเสียเงินแล้วมาถอนทุน ถ้าการเมืองยังเป็นแบบนี้ ไม่อยากสนับสนุนให้ลูกมาสานต่อ มันแย่"⁴³ "

ขณะที่ นายอนุวัช จุริมาศ กล่าวถึง การสานต่อทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ จนกลายเป็นตระกูลการเมืองของ "จุริมาศ" ที่จังหวัดร้อยเอ็ด ว่า

" เราเป็นตระกูลการเมืองเต็มที พยายามช่วยเหลือชาวบ้านเท่าที่จะทำได้ ตระกูลเราเป็นตระกูลธรรมดา เคลื่อนไหวทางการเมืองมา 50 ปี ผมมาอยู่ตรงนี้ ลุงเคยทำไว้อย่างไรก็พยายามรักษาไว้ให้ได้ ไม่ทำอะไรในสิ่งที่ไม่ดี เป็นภาระหน้าที่ที่เขาเลือกมา และเราใช้นามสกุลนี้ด้วย ประวัติศาสตร์ของเราก็มีมาแล้ว เราก็ต้องทำให้มันดี ส่วนทำไปแล้วคนจะมาสานต่อ ก็ต้องมาว่ากันถึงสถานการณ์ ใครอยากสมัครก็คงจะพูดเอง ผมไม่ได้บังคับ ไม่ได้วางใคร เป็นชีวิตเขาจะเลือกเดินทางเอง การที่เป็นตระกูลการเมือง ได้รับการเลือกตั้งมาต่อเนื่องต้องยอมรับว่า เขาต้องทำดีแน่นอน การที่ทำอย่างนี้ บางคนมองว่า เป็นการผูกขาด แต่อีกมุมมองหนึ่ง ไม่ใช่การผูกขาด ประชาชนมอบอำนาจให้ชั่วคราวแล้วกลับคืนไป และได้กลับมาอีก แสดงว่าเขาต้องทำอะไรดี ประชาชนถึงให้การยอมรับ ยิ่งนานปีเข้า ยิ่งมีนามสกุลนี้ได้เข้ามาเหมือนเดิม แสดงว่า การรักษาความดีของเขามีมาตรฐาน ในส่วนของตระกูลเอง เวลาให้คนที่อยู่ใกล้ชิดเรา มาช่วยเหลือเรา มันค่อนข้างดีกว่าต่างนามสกุลกัน เหมือนเวลาผู้แทน ที่คนนี้มาอยู่พรรคนี้นี้ พรรคนี้นี้ก็เหมือนนามสกุล คนสายเลือดเดียวกันเกิดความขัดแย้ง ตัวนี้เป็นตัวยึดเหนี่ยวได้ดีที่สุด"⁴⁴ "

⁴³ สัมภาษณ์ ยุทธ อังกฤษันท์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี, 24 มีนาคม 2541.

⁴⁴ สัมภาษณ์ อนุวัช จุริมาศ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด, 18 พฤศจิกายน 2541.

ตระกูลการเมืองทั้ง 5 ตระกูล มีความเป็นมาและพัฒนาการจนกลายเป็นตระกูลการเมืองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ความต่อเนื่องในการสานต่อทางการเมือง จากบุคคลในตระกูล ทำให้ตระกูลการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการที่มีบุคคลในตระกูลเข้ามาสู่การเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทำให้เกิดความเชื่อมโยงทางการเมืองที่ต่อเนื่องกัน และเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดความมั่นคงในการสานต่อเป็นตระกูลการเมืองต่อไป

แนวโน้มการสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลการเมืองไทย

นอกจากตระกูลการเมืองไทย จำนวน 97 ตระกูลที่เคลื่อนไหวทางการเมืองนับตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ.2476 จนถึงปัจจุบันแล้ว ยังมีตระกูลการเมืองอีกจำนวน 75 ตระกูล ที่มีแนวโน้มการสร้างทายาททางการเมืองเพื่อพัฒนาเป็นตระกูลการเมืองในอนาคต หากมีบุคคลในตระกูลสามารถประสบความสำเร็จ ในการเลือกตั้งระดับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และก้าวไปสู่การเมืองระดับชาติได้สำเร็จ ทั้งนี้ในจำนวน 75 ตระกูล จะมีสมาชิกในตระกูลที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้ว 1 คน และมีสมาชิกของบุคคลในครอบครัวที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และพร้อมจะผลักดันตนเองเข้าสู่ระบบการเมืองในอนาคตหากมีโอกาส ซึ่งแสดงให้เห็นแนวโน้มของตระกูลการเมืองไทยว่า มักจะสร้างทายาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นก่อน เพื่อเป็นฐานคะแนนเสียงในพื้นที่ และเป็นการเตรียมพร้อมทางการเมืองก่อนที่จะก้าวขึ้นสู่การเป็นนักการเมืองในระดับชาติ หรือ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอนาคตต่อไป

แนวโน้มตระกูลการเมือง จำนวน 75 ตระกูล แบ่งเป็น ภาคเหนือ จำนวน 14 ตระกูล ภาคกลาง 22 ตระกูล ภาคใต้ 5 ตระกูล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 34 ตระกูล ส่วนกรุงเทพมหานคร ไม่มีแนวโน้มตระกูลการเมืองที่มีทายาทอยู่ในการเมืองท้องถิ่นปัจจุบัน แนวโน้มตระกูลการเมืองทั้ง 75 ตระกูล ได้แก่

ภาคเหนือ

1. ตระกูล	<u>" เกสรทอง "</u>	จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ตระกูล	<u>" เกียรติไชยากร "</u>	จังหวัดเชียงใหม่
3. ตระกูล	<u>" ไกรสิทธิ์พงศ์ "</u>	จังหวัดพิษณุโลก

4. ตระกูล	" <u>เขี้ยววฤทธิ</u> "	จังหวัดสุโขทัย
5. ตระกูล	" <u>ชามพูนช</u> "	จังหวัดพิษณุโลก
6. ตระกูล	" <u>เซาว์ประยूर</u> "	จังหวัดเชียงใหม่
7. ตระกูล	" <u>ด่านไพบูลย์</u> "	จังหวัดลำพูน
8. ตระกูล	" <u>ดียวะไพรัช</u> "	จังหวัดเชียงใหม่
9. ตระกูล	" <u>ทองใจสด</u> "	จังหวัดเพชรบูรณ์
10. ตระกูล	" <u>ทองปากน้ำ</u> "	จังหวัดสุโขทัย
11. ตระกูล	" <u>ยศสุข</u> "	จังหวัดเชียงใหม่
12. ตระกูล	" <u>ฤกษ์หว่าย</u> "	จังหวัดกำแพงเพชร
13. ตระกูล	" <u>วรวัลย์</u> "	จังหวัดเชียงใหม่
14. ตระกูล	" <u>วันไชยธนวงศ์</u> "	จังหวัดเชียงใหม่

ภาคกลาง

15. ตระกูล	" <u>กิตติธเนศวร</u> "	จังหวัดนครนายก
16. ตระกูล	" <u>คุ้มชนะ</u> "	จังหวัดชัยนาท
17. ตระกูล	" <u>จิระพันธ์วานิช</u> "	จังหวัดลพบุรี
18. ตระกูล	" <u>ใจใหญ่</u> "	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
19. ตระกูล	" <u>ตันเจริญ</u> "	จังหวัดฉะเชิงเทรา
20. ตระกูล	" <u>ธนิกุล</u> "	จังหวัดสมุทรสงคราม
21. ตระกูล	" <u>ธราภุมิ</u> "	จังหวัดลพบุรี
22. ตระกูล	" <u>บรรดาศักดิ์</u> "	จังหวัดนนทบุรี
23. ตระกูล	" <u>บัวหลวงงาม</u> "	จังหวัดลพบุรี
24. ตระกูล	" <u>ปิตุเดชะ</u> "	จังหวัดระยอง
25. ตระกูล	" <u>เปี่ยมคล้าย</u> "	จังหวัดนครปฐม
26. ตระกูล	" <u>ภุมมะกาญจนะ</u> "	จังหวัดปราจีนบุรี
27. ตระกูล	" <u>ยังยืน</u> "	จังหวัดสมุทรปราการ
28. ตระกูล	" <u>วงศ์ประยूर</u> "	จังหวัดสระบุรี
29. ตระกูล	" <u>วรปัญญา</u> "	จังหวัดลพบุรี
30. ตระกูล	" <u>วิจารณ์ปรีชา</u> "	จังหวัดสิงห์บุรี

31. ตระกูล	" <u>ศิริวันสาณท์</u> "	จังหวัดนครสวรรค์
32. ตระกูล	" <u>สมใจ</u> "	จังหวัดปราจีนบุรี
33. ตระกูล	" <u>สิงห์โตทอง</u> "	จังหวัดชลบุรี
34. ตระกูล	" <u>อรุณเวสสะเศรษฐ์</u> "	จังหวัดระยอง
35. ตระกูล	" <u>อัศจรรย์ประสิทธิ์</u> "	จังหวัดนนทบุรี
36. ตระกูล	" <u>อิสระเสนารักษ์</u> "	จังหวัดนครนายก

ภาคใต้

37. ตระกูล	" <u>ใจสมุทร</u> "	จังหวัดสตูล
38. ตระกูล	" <u>บุญญามณี</u> "	จังหวัดสงขลา
39. ตระกูล	" <u>บุญเกียรติ</u> "	จังหวัดนครศรีธรรมราช
40. ตระกูล	" <u>หลักภัย</u> "	จังหวัดตรัง
41. ตระกูล	" <u>เอ่งจ้วน</u> "	จังหวัดกระบี่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

42. ตระกูล	" <u>กัลปตินันท์</u> "	จังหวัดอุบลราชธานี
43. ตระกูล	" <u>โกวิทศิริกุล</u> "	จังหวัดหนองคาย
44. ตระกูล	" <u>แก้วก่า</u> "	จังหวัดสกลนคร
45. ตระกูล	" <u>ขามช่วง</u> "	จังหวัดร้อยเอ็ด
46. ตระกูล	" <u>ครุฑขุนทด</u> "	จังหวัดนครราชสีมา
47. ตระกูล	" <u>คุสطل</u> "	จังหวัดนครพนม
48. ตระกูล	" <u>เคีร์อ์ตัน</u> "	จังหวัดศรีสะเกษ
49. ตระกูล	" <u>จรรยโกมล</u> "	จังหวัดชัยภูมิ
50. ตระกูล	" <u>จันท์เจริญ</u> "	จังหวัดมหาสารคาม
51. ตระกูล	" <u>ไชยศิวามงคล</u> "	จังหวัดกาฬสินธุ์
52. ตระกูล	" <u>โชคชัยวัฒนากร</u> "	จังหวัดมหาสารคาม
53. ตระกูล	" <u>เตชะตานนท์</u> "	จังหวัดขอนแก่น
54. ตระกูล	" <u>เตียวเจริญโสภา</u> "	จังหวัดสุรินทร์

55. ตระกูล	<u>" ทองศรี "</u>	จังหวัดบุรีรัมย์
56. ตระกูล	<u>" ทิมสุวรรณ "</u>	จังหวัดเลย
57. ตระกูล	<u>" นาเมืองรักษ์ "</u>	จังหวัดร้อยเอ็ด
58. ตระกูล	<u>" บุรณพงศ์ "</u>	จังหวัดนครพนม
59. ตระกูล	<u>" ประดับศรี "</u>	จังหวัดยโสธร
60. ตระกูล	<u>" พิลาสมบัติ "</u>	จังหวัดนครราชสีมา
61. ตระกูล	<u>" ภูมิเหล่าแจ้ง "</u>	จังหวัดกาฬสินธุ์
62. ตระกูล	<u>" มั่งเจริญพร "</u>	จังหวัดสุรินทร์
63. ตระกูล	<u>" ร่วมพัฒนา "</u>	จังหวัดสุรินทร์
64. ตระกูล	<u>" เร่งสมบุรณีสข "</u>	จังหวัดเลย
65. ตระกูล	<u>" เลี้ยงผ่องพันธ์ "</u>	จังหวัดบุรีรัมย์
66. ตระกูล	<u>" เลาว์ณย์ศิริ "</u>	จังหวัดนครราชสีมา
67. ตระกูล	<u>" โล่ห์วีระ "</u>	จังหวัดชัยภูมิ
68. ตระกูล	<u>" ไวนิยมพงศ์ "</u>	จังหวัดร้อยเอ็ด
69. ตระกูล	<u>" ศิริพานิชย์ "</u>	จังหวัดมหาสารคาม
70. ตระกูล	<u>" ศรีตะบุตร "</u>	จังหวัดหนองคาย
71. ตระกูล	<u>" สนิทวงศ์ชัย "</u>	จังหวัดอุดรธานี
72. ตระกูล	<u>" สุขธนะ "</u>	จังหวัดอุดรธานี
73. ตระกูล	<u>" สันติเมทนีดล "</u>	จังหวัดขอนแก่น
74. ตระกูล	<u>" สืบสายพรหม "</u>	จังหวัดศรีสะเกษ
75. ตระกูล	<u>" อามระดิษ "</u>	จังหวัดสุรินทร์

ภาคเหนือ

1. ตระกูล " เกสรทอง " จังหวัดเพชรบูรณ์

ตระกูล " เกสรทอง " เข้าสู่วงการเมือง โดยนายปัญญา เกสรทอง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี พ.ศ.2512 ครั้งที่สอง ปี 2518 ครั้งที่สาม ปี 2519 ครั้งที่สี่ ปี 2522 ครั้งที่ห้า ปี 2526 ครั้งที่หก ปี 2529 ครั้งที่เจ็ด ปี 2531 ครั้งที่แปด การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่เก้า ปี 2538 และครั้งที่สิบ ปี 2539 ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2518 สมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ปี 2519

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2520 ประธานสภาผู้แทนราษฎร ปี 2531 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2537 รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2540

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายปัญญา เกสรทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 สมัย
2. นางกอบแก้ว เกสรทอง ภรรยานายปัญญา เกสรทอง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตอำเภอเมือง
3. นายประจวบ เกสรทอง น้องชายนายปัญญา เกสรทอง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตอำเภอเมือง

2. ตระกูล "เกียรติไชยากร" จังหวัดเชียงใหม่

ตระกูล "เกียรติไชยากร" เริ่มเข้าสู่การเมืองในระดับท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ โดยนายสุพล เกียรติไชยากร ประธานชมรมลูกเสือชาวบ้านจังหวัดเชียงใหม่ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สังกัดพรรคสามัคคีธรรม ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคชาติพัฒนา และครั้งที่สาม ในปี 2538 ส่วนการเลือกตั้งปี 2539 สอบตก ได้คะแนนเป็นอันดับ 5 ในทางการเมือง เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี 2538

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายสุพล เกียรติไชยากร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นายถาวร เกียรติไชยากร น้องชายนายสุพล เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่ เขตอำเภอจอมทอง

3. ตระกูล "ไกรสิทธิพงศ์" จังหวัดพิษณุโลก

ตระกูล "ไกรสิทธิพงศ์" เข้าสู่การเมือง โดยนายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงศ์ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก เขตเลือกตั้งที่สอง 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคชาติพัฒนา สอบตกในการเลือกตั้งปี 2538 ได้คะแนนเป็นอันดับสี่ และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สาม ในปี 2539 สังกัดพรรคประชากรไทย

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายไกรสิทธิ์ ไกรสิทธิพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นางวรรณภา ไกรสิทธิพงศ์ ภรรยาของนายไกรสิทธิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัด พิษณุโลก เขตอำเภอนครไทย

4. ตระกูล " เขี้ยวฤทธิ " จังหวัดสุโขทัย

ตระกูล "เขี้ยวฤทธิ" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายประทวน เขี้ยวฤทธิ ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุโขทัย เขตเลือกตั้งที่สอง 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้ง ปี 2531 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สาม ปี 2538 และครั้งที่สี่ ในปี 2539 สังกัดพรรคชาติพัฒนา

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายประทวน เขี้ยวฤทธิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายภาสิต เขี้ยวฤทธิ บุตรชายนายประทวน เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุโขทัย เขตอำเภอสวรรคโลก

5. ตระกูล " ชามพูนุช " จังหวัดพิษณุโลก

ตระกูล "ชามพูนุช" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสุชน ชามพูนุช เล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองพิษณุโลก หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพิษณุโลก 9 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในปี 2512 ครั้งที่สอง ปี 519 ครั้งที่สาม ปี 2526 ครั้งที่สี่ ปี 2529 ครั้งที่ห้า ปี 2531 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่แปด ปี 2538 และครั้งที่เก้า ปี 2539 ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งเป็น รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2519 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ปี 2531 และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2535

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสุชน ชามพูนุช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 9 สมัย
2. นางเปรมฤดี ชามพูนุช ภรรยาของนายสุชน เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองพิษณุโลก

6. ตระกูล " เซาว์ประยูร " จังหวัดเชียงใหม่

ตระกูล "เซาว์ประยูร" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายเจริญ เซาว์ประยูร เล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2510-2522 และเป็นประธานสภาจังหวัดเชียงใหม่ หลังจากนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2522 ครั้งที่สอง ปี 2526 ครั้งที่สาม ปี 2529 ครั้งที่สี่ ปี 2531 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 และครั้งที่หก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 หลังจากนั้นสอบตก ในปี 2538 และการเลือกตั้งปี 2539 ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ปี 2533

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง

1. นายเจริญ เซาว์ประยูร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายมงคล เซาว์ประยูร บุตรชายนายเจริญ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่ เขตอำเภอแมริม

7. ตระกูล " ด่านไพบูลย์ " จังหวัดลำพูน

ตระกูล "ด่านไพบูลย์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายมนตรี ด่านไพบูลย์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี 2522 ครั้งที่สอง ปี 2526 ครั้งที่สาม ปี 2529 ครั้งที่สี่ ปี 2531 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่เจ็ด ปี 2538 และครั้งที่แปด ปี 2539 ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปี 2538 และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายมนตรี ด่านไพบูลย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 สมัย
2. นายนิรันดร์ ด่านไพบูลย์ น้องชายนายมนตรี เป็นสมาชิกสภาจังหวัดลำพูน เขตอำเภอเมือง

8. ตระกูล " ติยะไพรัช " จังหวัดเชียงราย

ตระกูล "ติยะไพรัช" มีพื้นฐานการเมืองอยู่ที่อำเภอแม่จัน เข้าสู่วงการเมือง โดยนายยงยุทธ ติยะไพรัช ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย 2 สมัย ได้รับ

เลือกตั้งครั้งแรก ปี 2538 สังกัดพรรคเอกภาพ และครั้งที่สอง ในปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์
ในทางการเมือง เป็นเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2540

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายยงยุทธ ดิยะไพรัช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. น.ส.บุษกร ดิยะไพรัช น้องสาวนายยงยุทธ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงราย เขตอำเภอแม่จัน

9. ตระกูล "ทองใจสด" จังหวัดเพชรบูรณ์

ตระกูล "ทองใจสด" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายเอี่ยม ทองใจสด เป็นสมาชิกสภาผู้
แทนราษฎร จังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่สาม 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี 2529 ครั้งที่
สอง ปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13
กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า ปี 2538 ครั้งที่หก ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายเอี่ยม ทองใจสด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายอัครเดช ทองใจสด บุตรชายนายเอี่ยม เป็นประธานสภาจังหวัด
เพชรบูรณ์ และเป็นสมาชิกสภาจังหวัด เขตอำเภอศรีเทพ

10. ตระกูล "ทองปากน้ำ" จังหวัดสุโขทัย

ตระกูล "ทองปากน้ำ" มีพื้นฐานการเมืองในเขตอำเภอศรีสำโรง เข้าสู่วงการเมือง
โดยนายประศาสตร์ ทองปากน้ำ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุโขทัย เขต
เลือกตั้งที่หนึ่ง 2 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 และครั้งที่สอง
ในปี 2538 สังกัดพรรคชาติพัฒนา หลังจากนั้นสอบตกในการเลือกตั้งปี 2539 ได้คะแนนเป็น
อันดับสาม ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ ปี 2538

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายประศาสตร์ ทองปากน้ำ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายประสิทธิ์ ทองปากน้ำ พี่ชายนายประศาสตร์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัด
สุโขทัย เขตอำเภอศรีสำโรง

11. ตระกูล "ยศสุข" จังหวัดเชียงใหม่

ตระกูล "ยศสุข" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายอำนาจ ยศสุข ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่สอง 7 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี 2522 ครั้งที่สอง 2526 ครั้งที่สาม ปี 2529 ครั้งที่สี่ ปี 2531 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่หก ในปี 2538 และครั้งที่เจ็ด ปี 2539 ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร คือ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี 2524 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ปี 2526 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปี 2529 และ 2539 และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ปี 2533

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายอำนาจ ยศสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย
2. นายสุวิทย์ ยศสุข หลานชายนายอำนาจ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่ เขตอำเภอฮอด

12. ตระกูล "ฤกษ์หรัาย" จังหวัดกำแพงเพชร

ตระกูล "ฤกษ์หรัาย" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายถวิล ฤกษ์หรัาย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกำแพงเพชร เขตเลือกตั้งที่สอง 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2529 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สอบตกในการเลือกตั้งปี 2538 ได้คะแนนเป็นอันดับสาม และครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายถวิล ฤกษ์หรัาย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นายปรีชา ฤกษ์หรัาย น้องชายนายถวิล เป็นสมาชิกสภาจังหวัดกำแพงเพชร เขตอำเภอคลองขลุง

13. ตระกูล "วรวัลย์" จังหวัดเชียงใหม่

ตระกูล "วรวัลย์" เข้าสู่วงการเมือง ในระดับท้องถิ่น โดย จสต.อุดม วรวัลย์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่ เขตอำเภอแม่แตง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 หลังจากนั้น ไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง ปี 2538 ได้คะแนนเป็นอันดับสาม สังกัดพรรคชาติพัฒนา ส่วนการเลือกตั้งปี 2539 ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. จสต.อุดม วรวัลย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. ด.ต.เกรียงไกร วรวัลย์ น้องชาย จสต.อุดม เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงใหม่ เขตอำเภอแม่แตง

14. ตระกูล " วันไชยธนวงศ์ " จังหวัดเชียงราย

ตระกูล "วันไชยธนวงศ์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย เขตเลือกตั้งที่สอง 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2531 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ปี 2538 และครั้งที่สี่ ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสมบุรณ์ วันไชยธนวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายธรรมสิทธิ์ วันไชยธนวงศ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงราย เขตอำเภอเทิง
3. นายรังสรรค์ วันไชยธนวงศ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเชียงราย เขตอำเภอเทิง
4. นายอัศวเดช วันไชยธนวงศ์ เป็นประธานสภาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาคกลาง

15. ตระกูล " กิตติธเนศวร " จังหวัดนครนายก

ตระกูล "กิตติธเนศวร" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสิทธิชัย กิตติธเนศวร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครนายก ปี 2539 เป็นสมัยแรก สังกัดพรรคชาติไทย

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสิทธิชัย กิตติธเนศวร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. นายวุฒิชัย กิตติธเนศวร น้องชายนายสิทธิชัย เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครนายก เขตอำเภอเมือง

16. ตระกูล "คุ้มชนะ" จังหวัดชัยนาท

ตระกูล "คุ้มชนะ" เข้าสู่วงการเมือง โดย พันจ่าอากาศเอก เด็ดดวงดอกกรัก คุ้มชนะ นักจัดรายการวิทยุ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคประชาธิปไตย หลังจากนั้น สอบตกในการเลือกตั้งปี 2538 ได้คะแนนเป็นอันดับสาม และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ในปี 2539 โดยย้ายมาสังกัดพรรคชาติไทย

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. พจอ.เด็ดดวงดอกกรัก คุ้มชนะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายภักดี คุ้มชนะ บุตรชาย พจอ.เด็ดดวงดอกกรัก เป็นรองประธานสภาจังหวัดชัยนาท
3. นายรัชพล คุ้มชนะ บุตรชาย พจอ.เด็ดดวงดอกกรัก เป็นสมาชิกสภาจังหวัดชัยนาท เขตอำเภอเมือง
4. นายธาดา คุ้มชนะ บุตรชาย พจอ.เด็ดดวงดอกกรัก เป็นสมาชิกสภาจังหวัดชัยนาท เขตอำเภอดงสิงห์

17. ตระกูล "จิริะพันธุ์วานิช" จังหวัดลพบุรี

ตระกูล "จิริะพันธุ์วานิช" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายกมล จิริะพันธุ์วานิช ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2526 ครั้งที่สอง ปี 2529 ครั้งที่สาม ปี 2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สอบตกปี 2538 ได้คะแนนเป็นอันดับสี่ และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่หก ปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายกมล จิริะพันธุ์วานิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายสุบรรณ จิริะพันธุ์วานิช บุตรชายนายกมล เป็นสมาชิกสภาจังหวัดลพบุรี เขตอำเภอเมือง

18. ตระกูล "ใจใหญ่" จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตระกูล "ใจใหญ่" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายวิเศษ ใจใหญ่ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 7 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2526 ครั้งที่สอง ปี 2529 ครั้งที่สาม ปี 2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่ห้า การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่หก ปี 2538 และครั้งที่เจ็ด ปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายวิเศษ ใจใหญ่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย
2. นายประสงค์สุข ใจใหญ่ บุตรชายนายวิเศษ เป็นสมาชิกสภาจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ เขตอำเภอเมือง
3. นายประสาร ใจใหญ่ บุตรชายนายวิเศษ เป็นสมาชิกสภาจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ เขตอำเภอเมือง

19. ตระกูล “ตันเจริญ” จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตระกูล “ตันเจริญ” เป็นตระกูลนักธุรกิจ เข้าสู่วงการเมืองโดยนายสุชาติ ตันเจริญ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดฉะเชิงเทรา เขตเลือกตั้งที่สอง 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2529 ครั้งที่สอง ปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า การเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่หก ปี 2539 สังกัดพรรคไท ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งด้านบริหาร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ปี 2535 และ 2538

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสุชาติ ตันเจริญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายเฉลิมชัย ตันเจริญ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดฉะเชิงเทรา เขตอำเภอพนมสารคาม
3. นายถิรวัฒน์ ตันเจริญ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดฉะเชิงเทรา เขตอำเภอบางปะกง

20. ตระกูล “ธนิกุล” จังหวัดสมุทรสงคราม

ตระกูล “ธนิกุล” เข้าสู่วงการเมือง โดย ร้อยตรี นุกุล ธนิกุล บุตรชายนายแคล้ว ธนิกุล ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรสงคราม 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ปี 2538 และครั้งที่สี่ ปี 2539 ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งเป็น ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปี 2537 และผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2538

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. ร้อยตรีบุญกุล ธนิกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นางสุกานดา ธนิกุล ภรรยาร้อยตรีบุญกุล เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสมุทรสงคราม เขตอำเภอเมือง

21. ตระกูล "ธารามูมิ" จังหวัดลพบุรี

ตระกูล "ธารามูมิ" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายนิพนธ์ ธารามูมิ ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาจังหวัดลพบุรี ในปี 2525 และเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองลพบุรี ปี 2528 และปี 2533 ก่อนจะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ปี 2538 สังกัดพรรคหน้าไทย และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สาม ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายนิพนธ์ ธารามูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นายนิวัติ ธารามูมิ น้องชายนายนิพนธ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดลพบุรี เขตอำเภอเมือง

22. ตระกูล "บรรดาศักดิ์" จังหวัดนนทบุรี

ตระกูล "บรรดาศักดิ์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสุชาติ บรรดาศักดิ์ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนนทบุรี เขตเลือกตั้งที่สอง ในปี 2538 สังกัดพรรคความหวังใหม่ แต่สอบตก ได้คะแนนเป็นอันดับ 4 ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในปี 2539 สังกัดพรรคประชากรไทย ก่อนจะย้ายมาสังกัดพรรคราษฎร ตามกลุ่มมุ่งหน้าในพรรคประชากรไทย

บุคคลในตระกูลที่เกี่ยวข้องในวงการเมือง ได้แก่

1. นายสุชาติ บรรดาศักดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. นายวิชัย บรรดาศักดิ์ น้องชายนายสุชาติ เป็นนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

23. ตระกูล " บัวหลวงงาม " จังหวัดลพบุรี

ตระกูล "บัวหลวงงาม" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ปี 2530 และประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2526 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลพบุรี เขตเลือกตั้งที่ 1 ครั้งแรก ในการเลือกตั้งปี 2538 สังกัดพรรคความหวังใหม่ และสอบตกในการเลือกตั้งปี 2539 ได้คะแนนเป็นอันดับสี่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. นายเจริญ บัวหลวงงาม น้องชายนายอุบลศักดิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดลพบุรี เขตอำเภอท่าม่วง

24. ตระกูล " ปิตุเตชะ " จังหวัดระยอง

ตระกูล "ปิตุเตชะ" มีพื้นฐานการเมืองที่อำเภอบ้านค่าย เข้าสู่วงการเมือง โดยนายปิยะ ปิตุเตชะ นักธุรกิจ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในปี 2538 สังกัดพรรคชาติพัฒนา และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายปิยะ ปิตุเตชะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายสาริต ปิตุเตชะ น้องชายนายปิยะ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดระยอง เขตอำเภอเมือง
3. นายสุรชัย ปิตุเตชะ น้องชายนายปิยะ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดระยอง เขตอำเภอบ้านค่าย

25. ตระกูล " เปี่ยมคล้า " จังหวัดนครปฐม

ตระกูล "เปี่ยมคล้า" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายพรศักดิ์ เปี่ยมคล้า ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครปฐม เขตเลือกตั้งที่ 2 ในปี 2538 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ หลังจากนั้น สอบตก ในการเลือกตั้งปี 2539 ได้คะแนนเป็นอันดับสาม

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายพรศักดิ์ เปี่ยมคล้า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. นายวิเชียร เปี่ยมคล้า น้องชายนายพรศักดิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครปฐม เขตอำเภอเมือง

3. นายमितชั่น เปี่ยมคล้า น้องชายนายพรศักดิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครปฐม เขตอำเภอดอนตูม

26. ตระกูล " ภูมมะกาญจนะ " จังหวัดปราจีนบุรี

ตระกูล " ภูมมะกาญจนะ " เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสมาน ภูมมะกาญจนะ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี 7 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2522 ครั้งที่สอง ปี 2526 ครั้งที่สาม ปี 2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่หก ปี 2538 และครั้งที่เจ็ด ปี 2539 สังกัดพรรคชาติพัฒนา

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสมาน ภูมมะกาญจนะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย
2. นายวรวิทย์ ภูมมะกาญจนะ บุตรชายนายสมาน เป็นประธานสภาจังหวัดปราจีนบุรี และสมาชิกสภาจังหวัด เขตอำเภอเมือง

27. ตระกูล " ยั่งยืน " จังหวัดสมุทรปราการ

ตระกูล " ยั่งยืน " เข้าสู่วงการเมือง โดยนายประดิษฐ์ ยั่งยืน ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สอบตกในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ปี 2538 สังกัดพรรคชาติไทย หลังจากนั้น ยุติบทบาททางการเมือง ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งในปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายประดิษฐ์ ยั่งยืน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายวันชัย ยั่งยืน บุตรชายนายประดิษฐ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสมุทรปราการ เขตอำเภอเมือง

28. ตระกูล " วงษ์ประยูร " จังหวัดสระบุรี

ตระกูล " วงษ์ประยูร " เข้าสู่วงการเมือง โดยนายบัญญัติ วงษ์ประยูร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2522 ครั้งที่สอง ปี 2529 ครั้งที่สาม ปี 2531 และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สี่ ปี 2538 สังกัดพรรคกิจสังคม หลังจากนั้น สอบตก ในปี 2539 ได้คะแนนเป็นอันดับสาม ในเขตเลือกตั้งที่ 1

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายบัญญัติ วงษ์ประยูร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายอรรถพล วงษ์ประยูร บุตรชายนายบัญญัติ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสระบุรี เขตอำเภอพระพุทธบาท

29. ตระกูล " วรปัญญา " จังหวัดลพบุรี

ตระกูล "วรปัญญา" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายนิยม วรปัญญา อดีตข้าราชการครูจากอำเภอชัยบาดาล ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 9 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2518 ครั้งที่สอง ปี 2519 ครั้งที่สาม ปี 2526 ครั้งที่สี่ ปี 2529 ครั้งที่ห้า ปี 2531 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่เก้า ปี 2539 สังกัดพรรคชาติไทย

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 9 สมัย
2. นายประเสริฐ วรปัญญา สมาชิกสภาจังหวัดลพบุรี เขตอำเภอชัยบาดาล

30. ตระกูล " วิจารณ์ปรีชา " จังหวัดสิงห์บุรี

ตระกูล "วิจารณ์ปรีชา" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายประเทือง วิจารณ์ปรีชา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2518 ครั้งที่สอง ปี 2519 ครั้งที่สาม ปี 2522 ครั้งที่สี่ ปี 2526 ครั้งที่ห้า ปี 2529 ครั้งที่หก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สอบตก ในการเลือกตั้งปี 2538 ได้คะแนนเป็นอันดับสอง และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่แปด ปี 2539 สังกัดพรรคชาติไทย

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 สมัย
2. นายสมนึก วิจารณ์ปรีชา บุตรชายนายประเทือง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสิงห์บุรี เขตอำเภอบางระจัน

31. ตระกูล "ศิริวันสาณท์" จังหวัดนครสวรรค์

ตระกูล "ศิริวันสาณท์" มีพื้นฐานการเมืองอยู่ที่อำเภอตากาลี เข้าสู่การเมือง โดย นายธีระวัฒน์ ศิริวันสาณท์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี 2538 และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สี่ ปี 2539 สังกัดพรรคกิจสังคม ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายธีระวัฒน์ ศิริวันสาณท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นางพัฒนา ศิริวันสาณท์ ภรรยา นายธีระวัฒน์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัด นครสวรรค์ เขตอำเภอตากาลี

32. ตระกูล "สมใจ" จังหวัดปราจีนบุรี

ตระกูล "สมใจ" เข้าสู่การเมือง โดยนายบุญส่ง สมใจ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 9 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี 2512 ครั้งที่สอง ปี 2518 ครั้งที่สาม ปี 2519 ครั้งที่สี่ ปี 2522 ครั้งที่ห้า ปี 2526 ครั้งที่หก ปี 2529 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่เก้า ในการเลือกตั้งปี 2538 สอบตครั้งแรกในการเลือกตั้ง ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2518 เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปี 2522

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายบุญส่ง สมใจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 9 สมัย
2. นายชุมพล สมใจ บุตรชายนายบุญส่ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดปราจีนบุรี เขต อำเภอเมือง

33. ตระกูล "สิงห์โตทอง" จังหวัดชลบุรี

ตระกูล "สิงห์โตทอง" เข้าสู่การเมือง โดยนายตรงค์ สิงห์โตทอง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี เขตเลือกตั้งที่สอง 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2518 ครั้งที่สอง ปี 2522 ครั้งที่สาม ปี 2526 ครั้งที่สี่ ปี 2531 หลังจากนั้นยุติบทบาททางการเมือง

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายตรงค์ สิงห์โตทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายจิรวุฒิ สิงห์โตทอง บุตรชายนายตรงค์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดชลบุรี เขตอำเภอบ้านบึง

34. ตระกูล "อรุณเวสสะเศรษฐ์" จังหวัดระยอง

ตระกูล "อรุณเวสสะเศรษฐ์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายยงยศ อรุณเวสสะเศรษฐ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งปี 2538 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้ง ปี 2539 สังกัดพรรคชาติพัฒนา

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายยงยศ อรุณเวสสะเศรษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายไพบุลย์ อรุณเวสสะเศรษฐ์ พี่ชายนายยงยศ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดระยอง เขตอำเภอเมือง

35. ตระกูล "อัจฉริยะประสิทธิ์" จังหวัดนนทบุรี

ตระกูล "อัจฉริยะประสิทธิ์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์ ได้รับเลือกเป็นประธานสภาจังหวัดนนทบุรี ในปี 2537 หลังจากนั้น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนนทบุรี เขตเลือกตั้งที่ 1 ในปี 2538 ครั้งที่สอง ปี 2539 สังกัดพรรคประชากรไทย หลังจากนั้น ได้ย้ายมาสังกัดพรรคราษฎร ตามกลุ่มงูเห่าในพรรคประชากรไทย

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายสิทธิพร อัจฉริยะประสิทธิ์ น้องชายนายสำเร็จ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนนทบุรี เขตอำเภอบางกรวย

36. ตระกูล "อิสระเสนารักษ์" จังหวัดนครนายก

ตระกูล "อิสระเสนารักษ์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายชาญชัย อิสระเสนารักษ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย ครั้งแรก ในปี 2538 และครั้งที่สอง ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายชาญชัย อิศระเสนารักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายยงยศ อิศระเสนารักษ์ น้องชายนายชาญชัย เป็นสมาชิกสภาจังหวัด นครนายก เขตอำเภอเมือง

ภาคใต้

37. ตระกูล "ใจสมุทร" จังหวัดสตูล

ตระกูล "ใจสมุทร" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายธานินทร์ ใจสมุทร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่สาม ในการเลือกตั้ง ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายธานินทร์ ใจสมุทร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นายจาตุรนต์ ใจสมุทร น้องชายนายธานินทร์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสตูล เขตอำเภอท่าหว้า

38. ตระกูล "บุญญามณี" จังหวัดสงขลา

ตระกูล "บุญญามณี" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายนิพนธ์ บุญญามณี เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสงขลา ปี 2528 และปี 2533 หลังจากนั้น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม การเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่สี่ ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายนิพนธ์ บุญญามณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายนवल บุญญามณี น้องชายนายนิพนธ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสงขลา เขตอำเภอเมือง

39. ตระกูล “บุญเกียรติ” จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตระกูล “บุญเกียรติ” เข้าสู่วงการเมือง โดยนายชินวรรณ บุญเกียรติ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช เขตเลือกตั้งที่สี่ 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม การเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่สี่ ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายชินวรรณ บุญเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายพิชัย บุญเกียรติ น้องชายนายชินวรรณ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครศรีธรรมราช เขตอำเภอนาบอน

40. ตระกูล “หลีกภัย” จังหวัดตรัง

ตระกูล “หลีกภัย” เข้าสู่วงการเมือง โดยนายชวน หลีกภัย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 11 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี พ.ศ.2512 ครั้งที่สอง ปี 2518 ครั้งที่สาม ปี 2519 ครั้งที่สี่ ปี 2522 ครั้งที่ห้า ปี 2526 ครั้งที่หก ปี 2529 ครั้งที่เจ็ด ปี 2531 ครั้งที่แปด ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่เก้า การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สิบ ปี 2538 และครั้งที่สิบเอ็ด ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหลายกระทรวง เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร และเป็นนายกรัฐมนตรี ปี 2535 และปี 2540

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายชวน หลีกภัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 11 สมัย
2. นายกิจ หลีกภัย พี่ชายนายชวน เป็นสมาชิกสภาจังหวัดตรัง เขตอำเภอเมือง

41. ตระกูล “เอนังฉ้วน” จังหวัดกระบี่

ตระกูล “เอนังฉ้วน” เข้าสู่วงการเมือง โดยนายอาคา เอนังฉ้วน ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2526 ครั้งที่สอง ปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า ปี 2538 และครั้งที่หก ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายอาคม เอ่งฉ้วน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายวินิจ เอ่งฉ้วน น้องชายนายอาคม เป็นสมาชิกสภาจังหวัดกระบี่ เขตอำเภอเมือง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

42. ตระกูล "กัลปตินันท์" จังหวัดอุบลราชธานี

ตระกูล "กัลปตินันท์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายเกรียง กัลปตินันท์ ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสภาจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2538 และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย ครั้งแรก ปี 2538 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และครั้งที่สอง ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายเกรียง กัลปตินันท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายกานต์ กัลปตินันท์ น้องชายนายเกรียง เป็นประธานสภาจังหวัดอุบลราชธานี และสมาชิกสภาจังหวัด เขตอำเภอวารินชำราบ

43. ตระกูล "โกวิทศิริกุล" จังหวัดหนองคาย

ตระกูล "โกวิทศิริกุล" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายทรงพล โกวิทศิริกุล ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดหนองคาย เขตเลือกตั้งที่หนึ่ง 2 สมัย ครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 หลังจากนั้น สอบตกในปี 2538 ได้คะแนนเป็นอันดับสี่ และได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายทรงพล โกวิทศิริกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นางชลทิพย์ โกวิทศิริกุล ภรรยานายทรงพล เป็นสมาชิกสภาจังหวัดหนองคาย เขตอำเภอเมือง

44. ตระกูล "แก้วก่า" จังหวัดสกลนคร

ตระกูล "แก้วก่า" เข้าสู่วงการเมือง โดยนางมาลีรัตน์ แก้วก่า ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสกลนคร เขตเลือกตั้งที่หนึ่ง 1 สมัย ในปี 2538 สังกัดพรรคชาติพัฒนา หลังจากนั้น สอบตก ในการเลือกตั้งปี 2539 ได้คะแนนเป็นอันดับห้า

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นางมาลีรัตน์ แก้วก่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. นายมนตรี แก้วก่า พี่ชายนางมาลีรัตน์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสกลนคร เขตอำเภอเมือง
3. นายวันเย็น แก้วก่า ญาตินางมาลีรัตน์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสกลนคร เขตอำเภอนิคมน้ำอูน

45. ตระกูล " ขามช่วง " จังหวัดร้อยเอ็ด

ตระกูล "ขามช่วง" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายฉลาด ขามช่วง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดร้อยเอ็ด 3 สมัย ในปี 2528 ปี 2533 และปี 2535 หลังจากนั้น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่หนึ่ง 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สอง ปี 2538 และครั้งที่สาม ปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายฉลาด ขามช่วง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. ร.ต.อ.ประภาส ขามช่วง น้องชายนายฉลาด เป็นสมาชิกสภาจังหวัดร้อยเอ็ด เขตอำเภอโพธิ์ชัย

46. ตระกูล " ครุฑขุนทด " จังหวัดนครราชสีมา

ตระกูล "ครุฑขุนทด" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายจำลอง ครุฑขุนทด ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2523 ในการเลือกตั้งซ่อม ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง ปี 2531 สังกัดพรรคปวงชนชาวไทย ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า ปี 2538 และครั้งที่หก ปี 2539 สังกัดพรรคชาติพัฒนา ในทางการเมือง เป็นรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปี 2533 และปี 2538

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายจำลอง ครุฑขุนทด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายวิโรจน์ ครุฑขุนทด น้องชายนายจำลอง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครราชสีมา เขตอำเภอด่านขุนทด

47. ตระกูล " คูสกุล " จังหวัดนครพนม

ตระกูล "คูสกุล" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายมานะ คูสกุล ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครพนม ตั้งแต่ ปี 2525-2535 และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคชาติพัฒนา ครั้งที่สอง ปี 2538 และครั้งที่สาม ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายมานะ คูสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นายมัญญ คูสกุล น้องชายนายมานะ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครพนม เขตอำเภอเมือง

48. ตระกูล " เครือรัตน์ " จังหวัดศรีสะเกษ

ตระกูล "เครือรัตน์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายไพโรจน์ เครือรัตน์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดศรีสะเกษ เขตเลือกตั้งที่หนึ่ง 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2522 ครั้งที่สอง ปี 2526 ครั้งที่สาม ปี 2529 ครั้งที่สี่ ปี 2531 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สอบตก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่หก ปี 2538 และsobตก ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ ได้คะแนนเป็นอันดับสี่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายไพโรจน์ เครือรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายณรงศ์สิทธิ์ เครือรัตน์ บุตรชายนายไพโรจน์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ เขตอำเภอเมือง

49. ตระกูล " จรรยโกมล " จังหวัดชัยภูมิ

ตระกูล "จรรยโกมล" มีพื้นฐานการเมืองอยู่ที่อำเภอภูเขียว เข้าสู่วงการเมือง โดยนายเจริญ จรรยโกมล ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ เขตเลือกตั้งที่สอง 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคชาติพัฒนา ครั้งที่สอง ปี 2538 และครั้งที่สาม ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายเจริญ จรรย์โกมล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นายสนอง จรรย์โกมล น้องชายนายเจริญ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดชัยภูมิ เขตอำเภอภูเขียว
3. นายชัยชาญ จรรย์โกมล น้องชายนายเจริญ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดชัยภูมิ เขตอำเภอภูเขียว

50. ตระกูล "จันทร์เจริญ" จังหวัดมหาสารคาม

ตระกูล "จันทร์เจริญ" เริ่มเข้าสู่วงการเมือง โดยนายอัมพล จันทร์เจริญ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2518 ครั้งที่สอง ปี 2519 ครั้งที่สาม ปี 2522 ครั้งที่สี่ ปี 2529 ครั้งที่ห้า ปี 2531 สอบตก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่หก การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคกิจสังคม สอบตกในปี 2538 ได้คะแนนเป็นอันดับห้า หลังจากนั้น ยุติบทบาททางการเมือง

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายอัมพล จันทร์เจริญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายอรรถพงษ์ จันทร์เจริญ บุตรชายนายอัมพล เป็นสมาชิกสภาจังหวัดมหาสารคาม เขตอำเภอเมือง

51. ตระกูล "ไชยศิวามงคล" จังหวัดกาฬสินธุ์

ตระกูล "ไชยศิวามงคล" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายเงิน ไชยศิวามงคล ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดกาฬสินธุ์ เขตอำเภอยางตลาด ปี 2534 และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่สอง ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายเงิน ไชยศิวามงคล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายเรืองโรจน์ ไชยศิวามงคล น้องชายนายเงิน เป็นสมาชิกสภาจังหวัดกาฬสินธุ์ เขตอำเภอยางตลาด

52. ตระกูล " โชคชัยวัฒนากร " จังหวัดมหาสารคาม

ตระกูล "โชคชัยวัฒนากร" มีพื้นฐานทางการเมืองที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย เข้าสู่การเมือง โดยนายสุชาติ โชคชัยวัฒนากร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในปี 2529 สอบตก ปี 2531 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สอง วันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สาม วันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สี่ ปี 2538 และครั้งที่ห้า ปี 2539 สังกัดพรรคกิจสังคม

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายสุชาติ โชคชัยวัฒนากร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย
2. นายสุรชัย โชคชัยวัฒนากร น้องชายนายสุชาติ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดมหาสารคาม เขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย

53. ตระกูล " เดชะदानนท์ " จังหวัดขอนแก่น

ตระกูล "เดชะदानนท์" เข้าสู่การเมือง โดยนายสุภลสิทธิ์ เดชะदानนท์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่สอง 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2526 ครั้งที่สอง ปี 2529 ครั้งที่สาม ปี 2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สอบตก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่ห้า ปี 2538 และครั้งที่หก ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายสุภลสิทธิ์ เดชะदानนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นางภาวิณี เดชะदानนท์ ภรรยานายสุภลสิทธิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดขอนแก่น เขตอำเภอพล

54. ตระกูล " เดี่ยวเจริญโสภา " จังหวัดสุรินทร์

ตระกูล "เดี่ยวเจริญโสภา" มีพื้นฐานการเมืองที่อำเภอสังขะ เข้าสู่การเมือง โดยนายธีระชัย เดี่ยวเจริญโสภา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุรินทร์ เขตอำเภอสังขะ และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย ในการเลือกตั้งปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายธีระชัย เดี่ยวเจริญโสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. นายสุเทพ เดี่ยวเจริญโสภา น้องชายนายธีระชัย เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุรินทร์ เขตอำเภอจอมพระ

3. นางรื่นฤดี เดียวเจริญโสภา ภรรยานายธีระชัย เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุรินทร์ เขตอำเภอสังขะ

55. ตระกูล "ทองศรี" จังหวัดบุรีรัมย์

ตระกูล "ทองศรี" มีพื้นฐานการเมืองที่อำเภอประโคนชัย เข้าสู่การเมือง โดย นายทรงศักดิ์ ทองศรี ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดบุรีรัมย์ เขตเลือกตั้งที่สี่ 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ปี 2538 และครั้งที่สี่ ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายทรงศักดิ์ ทองศรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายเพิ่มพูน ทองศรี พี่ชายนายทรงศักดิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดบุรีรัมย์ เขตอำเภอประโคนชัย
3. นายรุ่งโรจน์ ทองศรี น้องชายนายทรงศักดิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดบุรีรัมย์ เขตอำเภอประโคนชัย

56. ตระกูล "ทิมสุวรรณ" จังหวัดเลย

ตระกูล "ทิมสุวรรณ" มีพื้นฐานการเมืองที่อำเภอวังสะพุง เข้าสู่การเมือง โดย นายธนเทพ ทิมสุวรรณ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเลย เขตอำเภอวังสะพุง และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย ในการเลือกตั้งปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายธนเทพ ทิมสุวรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. นายสุรัตน์ ทิมสุวรรณ บิดานายธนเทพ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเลย เขตอำเภอวังสะพุง
3. นายธนาวุธ ทิมสุวรรณ น้องชายนายธนเทพ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเลย เขตอำเภอวังสะพุง

57. ตระกูล " นาเมืองรักษ์ " จังหวัดร้อยเอ็ด

ตระกูล "นาเมืองรักษ์" มีพื้นฐานการเมืองอยู่ที่อำเภอเสลภูมิ เข้าสู่การเมืองโดยนายนิรันดร์ นาเมืองรักษ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่สาม 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2529 ครั้งที่สอง ปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สอบตก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สอบตก ปี 2538 และได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สี่ ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นายนิรันดร์ นาเมืองรักษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายสุวัฒน์ นาเมืองรักษ์ น้องชายนายนิรันดร์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดร้อยเอ็ด เขตอำเภอเสลภูมิ

58. ตระกูล " บุรณพ์พงศ์ " จังหวัดนครพนม

ตระกูล "บุรณพ์พงศ์" เข้าสู่การเมือง โดยนพ.ประสงค์ บุรณพ์พงศ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม เขตเลือกตั้งที่หนึ่ง 7 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2526 ครั้งที่สอง ปี 2529 ครั้งที่สาม ปี 2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สอบตก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งซ่อมปี 2537 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่หก ในปี 2538 และครั้งที่เจ็ด ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร คือ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี 2531 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2533 และปี 2538 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่การเมือง ได้แก่

1. นพ.ประสงค์ บุรณพ์พงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย
2. นายศักดิ์ดา บุรณพ์พงศ์ บุตรชายนพ.ประสงค์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครพนม เขตอำเภอเมือง

59. ตระกูล " ประดับศรี " จังหวัดยโสธร

ตระกูล "ประดับศรี" เข้าสู่การเมือง โดยนายสฤณีประดับศรี ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดยโสธร เขตอำเภอเลิงนกทา และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยโสธร เขตเลือกตั้งที่สอง 2 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่สอง ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสฤษดิ์ ประดับศรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นายมิตร ประดับศรี พี่ชายนายสฤษดิ์ เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ยโสธร

60. ตระกูล "พิลาสมบัติ" จังหวัดนครราชสีมา

ตระกูล "พิลาสมบัติ" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายลำพอง พิลาสมบัติ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครราชสีมา เขตเลือกตั้งที่สาม 5 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2526 สอบตก ปี 2529 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สอง ปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี 2538 และsobตกในปี 2539 ได้คะแนนเป็นอันดับสี่ สังกัดพรรคชาติพัฒนา

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายลำพอง พิลาสมบัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย
2. นายคมกริช พิลาสมบัติ บุตรชายนายลำพอง เป็นสมาชิกสภาจังหวัด นครราชสีมา เขตอำเภอโนนแดง

61. ตระกูล "ภูมิเหล่าแจ้ง" จังหวัดกาฬสินธุ์

ตระกูล "ภูมิเหล่าแจ้ง" มีพื้นฐานการเมืองที่อำเภอขามเฒ่า เข้าสู่วงการเมือง โดยนายวิทยา ภูมิเหล่าแจ้ง ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกาฬสินธุ์ เขตเลือกตั้งที่สอง 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งปี 2529 ครั้งที่สอง ปี 2538 และครั้งที่สาม ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายวิทยา ภูมิเหล่าแจ้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง น้องชายนายวิทยา เป็นสมาชิกสภาจังหวัด กาฬสินธุ์ เขตอำเภอขามเฒ่า

62. ตระกูล “ มุ่งเจริญพร ” จังหวัดสุรินทร์

ตระกูล “มุ่งเจริญพร” เข้าสู่วงการเมือง โดยนายชูชัย มุ่งเจริญพร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุรินทร์ เขตเลือกตั้งที่หนึ่ง 3 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สาม ปี 2538 และสอบตก ปี 2539 ได้คะแนนเป็นอันดับสี่ สังกัดพรรคกิจสังคม

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายชูชัย มุ่งเจริญพร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย
2. นายรุ่งศักดิ์ มุ่งเจริญพร น้องชายนายชูชัย เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุรินทร์เขตอำเภอปราสาท

63. ตระกูล “ ร่วมพัฒนา ” จังหวัดสุรินทร์

ตระกูล “ร่วมพัฒนา” เข้าสู่วงการเมือง โดยนายยรรยง ร่วมพัฒนา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุรินทร์ เขตเลือกตั้งที่สอง 5 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2529 ครั้งที่สอง ปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สอบตก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่ห้าในปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายยรรยง ร่วมพัฒนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย
2. นายศิริศักดิ์ ร่วมพัฒนา น้องชายนายยรรยง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุรินทร์เขตอำเภอท่าตูม

64. ตระกูล “ เร่งสมบูรณ์สุข ” จังหวัดเลย

ตระกูล “เร่งสมบูรณ์สุข” มีฐานคะแนนเสียงที่อำเภอวังสะพุง เข้าสู่วงการเมือง โดยนายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเลย เขตเลือกตั้งที่สอง 5 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2529 สอบตก ปี 2531 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่ห้าในปี 2539 สังกัดพรรคกิจสังคม

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายปรีชา เร่งสมบุญสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย
2. นายบัญชา เร่งสมบุญสุข พี่ชายนายปรีชา เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเลย เขตอำเภอวังสะพุง

65. ตระกูล "เลี้ยงผ่องพันธุ์" จังหวัดบุรีรัมย์

ตระกูล "เลี้ยงผ่องพันธุ์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายปณวัตร เลี้ยงผ่องพันธุ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดบุรีรัมย์ เขตเลือกตั้งที่สอง 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2529 ครั้งที่สอง ปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่หกในปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายปณวัตร เลี้ยงผ่องพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
3. นางทอง เลี้ยงผ่องพันธุ์ มารดานายปณวัตร เป็นสมาชิกสภาจังหวัดบุรีรัมย์ เขตอำเภอคูเมือง

66. ตระกูล "เลาว์ณย์ศิริ" จังหวัดนครราชสีมา

ตระกูล "เลาว์ณย์ศิริ" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสุขุม เลาว์ณย์ศิริ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2518 ครั้งที่สอง ปี 2519 ครั้งที่สาม ปี 2522 ครั้งที่สี่ ปี 2526 ครั้งที่ห้า ปี 2529 ครั้งที่หก ปี 2531 ครั้งที่เจ็ด ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่แปด การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่เก้า ปี 2538 และครั้งที่สิบ ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งเป็นรองนายกรัฐมนตรี

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสุขุม เลาว์ณย์ศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 สมัย
2. นายโกวิทย์ เลาว์ณย์ศิริ บุตรชายนายสุขุม เป็นสมาชิกสภาจังหวัดนครราชสีมา เขตอำเภอบ้านเหลื่อม

67. ตระกูล "โล่ห์วีระ" จังหวัดชัยภูมิ

ตระกูล "โล่ห์วีระ" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายอร่าม โล่ห์วีระ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ เขตเลือกตั้งที่หนึ่ง 6 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ปี 2526 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สองปี 2529 สอบตก ปี 2531 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งปี 2538 และครั้งที่หก ในปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ ในทางการเมือง ดำรงตำแหน่งด้านบริหาร คือ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ปี 2539

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายอร่าม โล่ห์วีระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย
2. นายธนศรี โล่ห์วีระ บุตรชายนายอร่าม เป็นสมาชิกสภาจังหวัดชัยภูมิ เขตอำเภอเมือง

68. ตระกูล "ไวนิยมพงศ์" จังหวัดร้อยเอ็ด

ตระกูล "ไวนิยมพงศ์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายเศกสิทธิ์ ไวนิยมพงศ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด เขตเลือกตั้งที่หนึ่ง 2 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สอบตก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สอง ปี 2538 และสอบตก ปี 2539 ได้คะแนนเป็นอันดับห้า สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายเศกสิทธิ์ ไวนิยมพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 สมัย
2. นางสาวรัชนิรินทร์ ไวนิยมพงศ์ น้องสาวนายเศกสิทธิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดร้อยเอ็ด เขตอำเภอธวัชบุรี

69. ตระกูล "ศิริพานิชย์" จังหวัดมหาสารคาม

ตระกูล "ศิริพานิชย์" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายประยุทธ์ ศิริพานิชย์ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2522 ครั้งที่สอง ปี 2526 ครั้งที่สาม ปี 2529 ครั้งที่สี่ ปี 2531 ครั้งที่ห้า ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 สอบตกในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่หก ปี 2538 และครั้งที่เจ็ด ปี 2539 สังกัดพรรคชาติไทย ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2526 , 2529 , 2533 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ปี 2535

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย
2. นายจักรกฤษณ์ ศิริพานิชย์ บุตรชายนายประยุทธ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดมหาสารคาม เขตอำเภอโกสุมพิสัย

70. ตระกูล “ศรีตะบุตร” จังหวัดหนองคาย

ตระกูล “ศรีตะบุตร” เข้าสู่วงการเมือง โดยนายพิทักษ์ ศรีตะบุตร ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2522 ครั้งที่สอง ปี 2526 สอบตก ปี 2529 สอบตก ปี 2531 สอบตก การเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ได้รับเลือกตั้งครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สี่ ปี 2538 และครั้งที่ห้าปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายพิทักษ์ ศรีตะบุตร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5 สมัย
2. นายสงกรานต์ ศรีตะบุตร บุตรชายนายพิทักษ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดหนองคาย เขตอำเภอโพนพิสัย
3. นายยุทธนา ศรีตะบุตร บุตรชายนายพิทักษ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดหนองคาย เขตอำเภอโพนพิสัย

71. ตระกูล “สนิทวงศ์ชัย” จังหวัดอุดรธานี

ตระกูล “สนิทวงศ์ชัย” เข้าสู่วงการเมือง โดยนายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2519 ครั้งที่สอง ปี 2522 สอบตก ปี 2526 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สาม ปี 2529 สอบตก ปี 2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่ห้า การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่หก ปี 2538 และครั้งที่เจ็ด ปี 2539 สังกัดพรรคความหวังใหม่ ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ปี 2536 รองประธานสภาผู้แทนราษฎร ปี 2537

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย
3. นายจีรวงศ์ สนิทวงศ์ชัย บุตรชายนายเฉลิมพล เป็นสมาชิกสภาจังหวัดอุดรธานี เขตอำเภอเมือง

72. ตระกูล " สุขธนะ " จังหวัดอุดรธานี

ตระกูล "สุขธนะ" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายรักเกียรติ สุขธนะ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัยติดต่อกัน ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2526 ได้รับเลือกตั้ง ครั้งที่สอง ปี 2529 ครั้งที่สาม ปี 2531 ครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 ครั้งที่ห้า การเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่หก ปี 2538 และครั้งที่เจ็ด ปี 2539 สังกัดพรรคกิจสังคม ในทางการเมืองดำรงตำแหน่งเป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี 2535 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2538 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2539 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปี 2540

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายรักเกียรติ สุขธนะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย
2. นายสมเกียรติ สุขธนะ น้องชายนายรักเกียรติ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดอุดรธานี เขตอำเภอกุมภวาปี

73. ตระกูล " สันติเมทนีดล " จังหวัดขอนแก่น

ตระกูล "สันติเมทนีดล" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสฤต สันติเมทนีดล ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่สี่ 1 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรก ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคพลังธรรม หลังจากนั้น สอบตก ปี 2538 และยุติบทบาททางการเมือง

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสฤต สันติเมทนีดล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 สมัย
2. นายวีระพงษ์ สันติเมทนีดล ตระกูลนายสฤต เป็นสมาชิกสภาจังหวัดขอนแก่น เขตอำเภอชุมแพ

74. ตระกูล " สีบสายพรหม " จังหวัดศรีสะเกษ

ตระกูล "สีบสายพรหม" เข้าสู่วงการเมือง โดยนายสวัสดิ์ สีบสายพรหม ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2529 ครั้งที่สอง ปี 2531 ครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 และครั้งที่สี่ ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 สังกัดพรรคความหวังใหม่ หลังจากนั้น สอบตกในปี 2538 และสอบตกใน ปี 2539 สังกัดพรรคประชาธิปไตย

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายสวัสดิ์ สืบสายพรหม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายเอกชัย สืบสายพรหม บุตรชายนายสวัสดิ์ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดศรีสะเกษ เขตอำเภออุษันท์

75. ตระกูล " อามระดิษ " จังหวัดสุรินทร์

ตระกูล " อามระดิษ " เข้าสู่วงการเมือง โดยนายอร่าม อามระดิษ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุรินทร์ เขตเลือกตั้งที่สอง 4 สมัย ได้รับเลือกตั้งครั้งแรกปี 2519 ครั้งที่สอง ในการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 และครั้งที่สาม ในการเลือกตั้งวันที่ 13 กันยายน 2535 ครั้งที่สี่ ในปี 2538 สังกัดพรรคกิจสังคม และสอบตกใน ปี 2539 ได้คะแนนเป็นอันดับสี่

บุคคลในตระกูลที่เข้าสู่วงการเมือง ได้แก่

1. นายอร่าม อามระดิษ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย
2. นายสุกษม อามระดิษ บุตรชายนายอร่าม เป็นสมาชิกสภาจังหวัดสุรินทร์ เขตอำเภอรัตนบุรี

แนวโน้มตระกูลการเมืองทั้ง 75 ตระกูลดังกล่าว มีโอกาสที่จะพัฒนาเป็นตระกูลการเมืองไทยได้ในอนาคต หากมีการเลือกตั้งทั่วไปเกิดขึ้น และมีทายาทคนใดคนหนึ่งในตระกูลไปลงสมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า แนวโน้มที่นักการเมืองจะให้บุคคลให้ครอบครัว หรือ ทายาท มาสานต่อทางการเมืองในระดับสูง เนื่องจากนิยมจะให้บุคคลในครอบครัว หรือ ทายาท เป็นนักการเมืองในระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานคะแนนเสียงและเป็นพื้นฐาน สร้างความนิยมและความรู้จักให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน และเมื่อมีโอกาสไม่ว่าจะเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดเพิ่มขึ้น หรือ บุคคลที่เป็นนักการเมืองอยู่ ยุติบทบาททางการเมือง ก็จะเป็นโอกาสของทายาททางการเมือง ที่มีพื้นฐานการเมืองในระดับท้องถิ่นมาก่อน ก้าวสู่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สานต่อการทำงานของบุคคลในตระกูลต่อไป